

Baptria

Vol. 31 2006 N:o 1

Suomen Perhostutkijain Seura ry
Lepidopterologiska Sällskapet i Finland rf

Isokultasiipi on yksi rauhoitetuista perhosistamme. Vuosi 2005 oli lajille suotuista ja havaintoja tehtiin monin paikoin pitkin maamme etelärannikkoa. Lisätietoa uhanalaisista lajeista tämän lehden sivuilla 20–25 ja vuoden 2005 päiväperhosista sivuilla 6–17.
Kuva: Jyrki Suomi

Baptria

Julkaisija – Utgivare
Suomen Perhostutkijain Seura ry
Lepidopterologiska Sällskapet i Finland rf

Jäsenlehdessä ilmestyy neljä numeroa vuodessa. Lehti postitetaan Suomen Perhostutkijain Seuran jäsenille. Osoitteenmuutokset seuran toimistoon.

Ilmoitukset – Annonser
1/1 sivu – sida 250 euroa
1/2 sivu – sida 150 euroa
1/4 sivu – sida 80 euroa

Paino – Tryckeri: F.G. Lönnberg, Helsinki
Ulkoasu ja taitto: Timo Lehto
ISSN 0355-4791

BAPTRIAN TOIMITUS

Päätoimittaja (Baptria 1/2006)

Jari Kaitila, Kannuskuja 8 D 37, 01200 Vantaa,
puh. 050 586 8531, e-mail:
jari.kaitila@perhostutkijainseura.fi

Toimittajat:

Lauri Kaila, (tieteellinen tarkastus)
Luonnontieteellinen Keskusmuseo, Hyönteisosasto,
PL 17, 00014 Helsinki, e-mail: lauri.kaila@helsinki.fi

Jaakko Kullberg,
Luonnontieteellinen Keskusmuseo, Hyönteisosasto,
PL 17, 00014 Helsinki, e-mail: jaakko.kullberg@helsinki.fi

Timo Lehto, (taitto)
puh. 050 338 3725, e-mail: timo.lehto@pmx.fi

Jere Salminen, Kaakkospolku 2 G 34, 06400 Porvoo
puh. 050 363 7963, e-mail: jere.salminen@pbezone.net

Esko Tuomisto, Ilkantie 13, 01400 Vantaa,
puh. 0400 906 060, e-mail: esko@neodes.pp.fi

Magnus Östman, (ruotsinnokset)
Alexandersgatan 19b 23, 06100 Borgå,
tel. 09-6122 2923, 040 768 5526, fax. 09-6122 2910,
e-mail: magnus.ostman@naturochmiljo.fi

Suomen Perhostutkijain Seura ry
Lepidopterologiska Sällskapet i Finland rf

Toimisto ja tarvikevälitys avoimna tiistaisin klo 15–20

Osoite/Address: Lämmittäjäkatu 2 A, FI-00810 Helsinki
puh. (09) 477 2310, fax. (09) 477 2311
e-mail: toimisto@perhostutkijainseura.fi, internet: http://www.perhostutkijainseura.fi

Pankkiyhteys – Bankförbindelse Sampo 800019-268583

IBAN: FI0680001900268583, BIC-koodi PSPBFIHH

Hallitus – Styrelse:

Puheenjohtaja – Ordförande

Antti Aalto, Anttilantie 10, 05840 Hyvinkää, puh. (019) 433 885 k,
(019) 338 231 kesäas., e-mail: antti.aalto@indicio.fi

Varapuheenjohtaja

Vesa Lepistö, Stadsvikintie 82, 01150 Söderkulla, puh. (09) 272 8778 k,
(09) 6151 8206 t, e-mail: vesa.lepisto@raster.fi

Taloudenhoitaja

Lassi Jalonen, Isonmastontie 2 as 1, 00980 Helsinki,
puh. 040 557 3000, e-mail: lassi.jalonen@kolumbus.fi

Muut hallituksen jäsenet:

Jaakko Kullberg, Luonnontieteellinen Keskusmuseo, Hyönteisosasto 00014 Helsinki
puh. 050 328 8886, e-mail: jaakko.kullberg@helsinki.fi

Reima Leinonen, Laajankankaankatu 9 B 13, 87500 Kajaani
puh. 040 529 6896, e-mail: reima.leinonen@ymparisto.fi

Markus Lindberg (sihteeri), Meritullinkatu 15 D 45, 00170 Helsinki
puh. 040 701 9891, e-mail: markus.lindberg@abo.fi

Marko Mutanen, Ylikiiminkintie 352, 90900 Kiiminki
puh. 040 701 9891, e-mail: marko.mutanen@oulu.fi

Tomi Salin, Kaviokuja 7 A 33, 01200 Vantaa, puh. 050 596 3264,
e-mail: tomi.salin@welho.com

• Sihteeri – Sekreterare

Markus Lindberg, Meritullinkatu 15 D 45, 00170 Helsinki
puh. 040 701 9891, e-mail: markus.lindberg@abo.fi

• Toiminnanjohtaja – Verksamhetsledare

Jari Kaitila, Kannuskuja 8 D 37, 01200 Vantaa, puh. 050 586 8531,
e-mail: jari.kaitila@perhostutkijainseura.fi

• Tarvikevälitys

Markus Rantala, perhostarvike@luukku.com tai puh. 050 561 6760 (ma–pe klo. 15.00–18.00)

Toimikunnat – Utskott

Eettinen toimikunta: Vesa Lepistö (pj), Jyrki Lehto, Markus Lindberg, Karl-Erik Lundsten

Suojelutoimikunta: Erkki Laasonen (pj), Petri Hirvonen (siht.), Jari Kaitila, Jaakko Kullberg,

Hannu Koski, Reima Leinonen, Kari Nupponen, Pekka Robert Sundell, Panu Välimäki

Havainto- ja tiedonantotoimikunta: Lassi Jalonen (pj.), Sami Haapala, Jari Kaitila, Jaakko Kullberg,
Marko Mutanen, Pertti Pakkanen

Taloustoimikunta: Lassi Jalonen (pj), Mikael Englund, Jaakko Karvonen, Risto Martikainen,
Timo Ranki

Tulevat kokoukset

Alla kevään 2006 kokoukset. Lisätietoja ja mahdolliset ohjelmamuutokset ilmoitetaan seuran nettisivuilla sekä tulevaisuudessa Baptrioissa ja jäsenkirjeissä.

Kokouksiin ovat tervetulleita kaikki Suomen Perhostutkijain Seura ry:n jäsenet.

Huhtikuu

Viikonloppukokous 8.-9.4.2006

Tapahtuma järjestetään Jyväskylässä. Ohjelma ja lisätiedot tämän lehden seuraavilla sivuilla

– Tervetuloa!

Kutsu Suomen Perhostutkijain Seura ry:n sääntömääräiseen kevätkokoukseen

Keskiviikko 10.5.2006 klo 18:30

Paikka: Luentosali 3, Viikin Infokeskus Korona (Viikinkaari 11, Helsinki).

Sisääntuloaulasta 1 krs. alaspäin.

Neuvoja Infokeskuksen sisääntuloaulan vahtimestarilta (puh. 09-19158770).

Käsitteltävät asiat:

- Seuran toimintakertomus vuodelta 2005
 - Lankialan rahaston toimintakertomus vuodelta 2005
 - Tilinpäätös vuodelta 2005
 - Tilintarkastajien lausunto vuodelta 2005
 - Tilinpäätöksen vahvistaminen vuodelta 2005
 - Vastuuvapauden myöntäminen vuoden 2005 osalta hallitukselle ja muille tilivelvollisille
- Muu ohjelma:**
- Uusi uhanalaisarviointi (suojelutoimikunta)
 - Nocturna 2005 (Reima Leinonen)

Tervetuloa viettämään perhosviikonloppua Jyväskylään 8.–9.4.2006

Perhosviikonloppu luentoineen ja muine tapahtumineen järjestetään tänä vuonna Jyväskylässä. Kokouspaikkana toimii hotelli Rantasipi Laajavuori, jossa käytössämme on 250 hengen auditorio sekä neljä pienempää neuvotteluhuonetta. Lauantai-iltaa vietämme yhdessä illallisen merkeissä. Haluttaessa voimme jatkaa yhdessäoloa hotellin ravintoloissa aina pikkutunneille asti.

Esitelmät pidetään isossa auditoriossa ja neuvotteluhuoneet on varattu muita hyönteisryhmiä (mm. kovakuoriaiset ja kaksisiipiset) sekä tarvikevälitystä varten.

OSALLISTUMISMAKSUT

molemmat päivät 47 €

lauantai 26 € tai sunnuntai 26 €

Illallinen seisovasta pöydästä 23 €

Hinnat sisältävät kokousohjelman ja -materiaalin sekä lounaan seisovasta pöydästä ja iltapäiväkahvin kahvileipineen.

Kokousohjelman hinta ilman ruokailuja:

- molemmat päivät 15 €

- lauantai tai sunnuntai 10 €

MAJOITUS

- 2 hengen huoneessa 52 €/hlö

- 1 hengen huoneessa 80 €

Majoitus sisältää aamiaisen.

Mikäli haluat majoittautua jonkun tietyn henkilön kanssa samassa kahden hengen huoneessa, mainitse siitä ilmoittautumisen yhteydessä. Voit myös halutessasi majoittautua jo perjantaina.

ILMOITTAUTUMINEN

Lähetä ilmoittautumisesi joko sähköpostitse:

- perhosviikonloppu@luukku.com tai postitse:

- Nina Ruutu, Isonmastontie 2 as 1, 00980 Helsinki,

viimeistään 24.3.2005 mennessä. Mainitse kaikki ne palvelut jotka haluat ja jotka olet maksanut. Muista ilmoittautua vaikka

osallistuisit pelkkään kokousohjelmaan ilman ruokailuja.

Muista myös mainita mahdolliset ruoka-aineallergiat.

ILMOITTAUTUMISMALLI

- Pekka Perhostaja, Yökkösenkuja 2 A,
99999 Mittarila, puh. 999-1234567

- lauantai ja sunnuntai 47 €

- illallinen 23 €

- 2 hh huonepaikka 52 €

- (yhdessä Kalle Kiitäjän kanssa)

- Kaikki yhteensä 122 €

MAKSUT

Muista maksaa kaikki ilmoittautumisen yhteydessä tilaamasi palvelut seuran pankkitilille:

Suomen Perhostutkijain Seura / OKO 578038-224692

viimeistään 24.3.2006 mennessä, mieluiten kuitenkin samaan aikaan ilmoittautumisesi kanssa. Ilmoita maksun viestissä oma nimesi (ja muut maksamasi henkilöt). Huomioithan, että ilmoittautumisesi kirjataan ja vahvistuu vasta kun olet maksanut ilmoittautumisesi.

TARVIKEVÄLITYS

Kokouspaikalla toimii seuran tarvikevälitys. Mikäli haluat varmistua, että tarvitsemaasi tuotetta on varmasti tarjolla tai olet ostamassa ison erän jotakin tuotetta, ota yhteyttä tarvikevälitykseen ennen tapahtumaa ja tilaa tuotteet, niin toimitamme tilauksesi sinulle viikonlopputapahtumaan. Mikäli et ole tilannut tuotteita ennakoon huomioitahan, että emme voi taata, että tuotetta on myynnissä riittävästi viikonlopputapahtumassa.

SAUNA

Lauantai-iltapäivällä klo 17.30-19.30 kaikille hotellissa asuville. Käytössä on hotellin saunatiloja ja 17m uima-allas.

Perhosviikonloppu Jyväskylässä 8.–9.4.2006

ALUSTAVA OHJELMA

LAUANTAI 8.4.2006

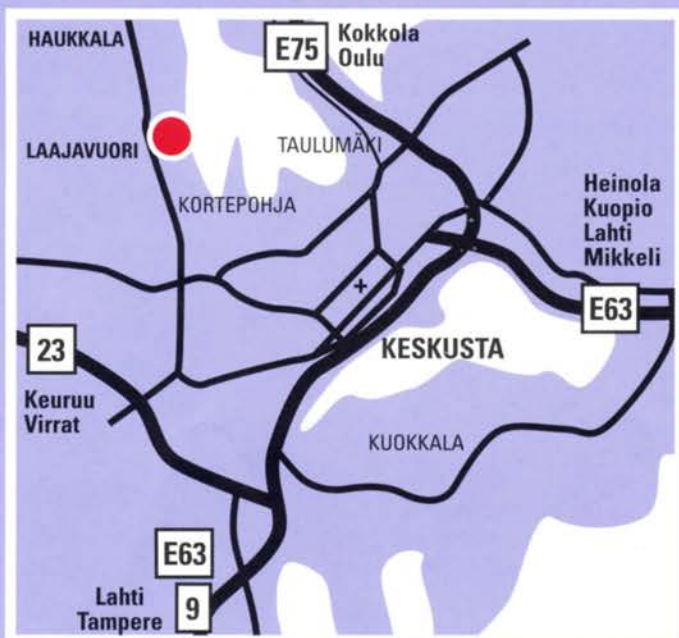
- 10.00 Ilmoittautuminen alkaa
11.00 Tapahtuman avaus
11.05 Suomelle uudet hyönteislajit ja muut tärkeät havainnot (Jaakko Kullberg ja hyönteistyöryhmät)
12.30 Lounas
13.30 Esitys avoin
14.15 Tunnistuskilpailu
14.45 Suomen perhoskesä 2005 yleisesti
15.30 Latvian perhoskesä 2005 (Nikolay Savenkov)
16.00 Kahvit
16.35 Viron perhoskesä 2005 (Urmas Jürivete)
17.00 Ruotsin perhoskesä 2005 (Nils Ryrholm)
17.30 Päivän päätös
17.30-19.30 Sauna hotellissa asuville
20.00 Illallinen

SUNNUNTAI 9.4.2006

- 10.30 Ilmoittautuminen (niille, jotka osallistuvat vain sunnuntain ohjelmaan)
11.00 Liettuan perhoset 2000-luvulla (Povilas Ivinskis)
12.00 Kolme kesää Utsjoella, miten perhosten lento ajoittuu (Kalle Männistö)
12.30 Hyönteiset matkalla Pohjoiseen – 2000-luvun tulokaslajeista (Guy Söderman)
13.00 Lounas
14.00 Esitys Jyväskylän ympäristön hyönteisistä ja tärkeimmistä hyönteispaikoista (Tomi Kumpulainen)
14.45 Virtalan havaintotietokanta (Matti Virtala, Sami Haapala)
15.45 Tapahtuman päätös ja kahvit

Ohjelmaan tulevat mahdolliset muutokset päivitetään seuran internet-sivuille: www.perhostutkijainseura.fi

Kartta Jyväskylän alueesta:

Laajavuori ja siellä perhosviikonlopun kokouspaikka Rantasipi Laajavuori sijaitsevat Jyväskylän keskustan luoteispuolella noin 5 kilometrin päässä ydinkeskustasta.

Ajoaika Jyväskylään omalla autolla Helsingistä ja Turusta noin 4 tuntia. Tampereelta ja Lahdesta noin 2 tuntia.

Esimerkkejä VR:n juna-aikatauluista Jyväskylään ja sieltä etelään. (Muista mahdolliset junavaihdot Tampereella)

Helsinki-Jyväskylä (LA ja SU) klo 07:04 > 10:36
Jyväskylä - Helsinki (LA ja SU) klo 17:04 > 20:30
sekä 19:22 > 22:56

Tampere-Jyväskylä LA klo 06:05 - 09:00,
LA ja SU klo 09:05 > 10:36
Jyväskylä - Tampere (LA ja SU)
klo 17:04 > 18:43 sekä 19:22 > 20:53

Turku - Jyväskylä (LA ja SU) klo 07:05 > 10:36
Jyväskylä - Turku (LA ja SU)
klo 16:14 > 19:55 sekä 19:22 > 22:55

Linja-autoaikatauluja Jyväskylän keskustan ja Laajavuoren välillä

Linjanumero 25 ja 25K (Keskusta - Laajavuori - Keskusta)
Vapaudenkatu (pysäkki 6) – Cygnaeuksenkatu – Voionmaankatu – Vesangantie – Laajavuorentie – (Haukkalantie / Ruokkeentie / Saarijärventie =25K).

Keskustasta Laajavuoreen

Lauantaina klo 08:15, 08:45, 09:15, 09:45, 10:15 ja 10:50

Keskustasta Laajavuoreen

Sunnuntaina klo 08:40, 09:40, 10:40

Laajavuoresta Keskustaan

Lauantaina klo 18–22 aina tasatunnein ja puolelta

Laajavuoresta Keskustaan

Sunnuntaina klo 16–22 aina tasatunnein ja puolelta

Katse kohti kevättä

Viisikymmentä vuotta perhosharrastuksen järjestötoimintaa on takanamme. Seuraava puolivuosisadan taival on alkanut. Vaikka kulunut aikajakso on lyhyt jakso suomalaisen perhostutkimuksen ja harrastuksen historiassa siihen sisältyy kuitenkin valtava määrä kehitystä ja muutoksia. Perhosharrastajien määrä on kasvanut voimakkaasti ja Suomen Perhostutkijain Seuran jäsenmäärä on juuri nyt kaikkien aikojen suurin. Keräilymenetelmät ja tekniikat ovat kehittyneet huomasti. Tieto ja tutkimustulokset Suomen perhoslajistosta ovat tarkempia ja monipuolisempia kuin koskaan. Samalla olemme todistamassa lajistomme ehkä kaikkien aikojen nopeinta muutosvaihetta, kun lämpenevän ilmastovaiheen myötä yhä uusia tulokkaita kotiutuu maahamme. Tämän mielenkiintoisen ilmiön valitettavana vastapainona on kuitenkin pohjoisen lajiston uhkatekijöiden kasvu: Selviävätkö ne ilmaston muutoksesta? Ja ennen kaikkea, koko perhoslajiston uhka: Miten ne tulevat toimeen ihmisen ja hänen toimintansa seurausten kanssa?

Suomen Perhostutkijain Seuralla, sen koko jäsenistöllä on tehtäviä ja haasteita yllin kyllin. Seuramme erityinen onni oli Eero ja Elssi Lankialan perintö, jonka tuella olemme voineet vaikuttaa toimintamme taloudellista pohjaa. Kaikkea ei ole jouduttu suunnittelemaan pelkästään jäsenmaksutuottojen antamisissa rajoissa, kuten useimmat muut vastaavatyypiset harrastusjärjestöt ovat joutuneet tekemään. Meillä viimeiset kymmenen vuotta ovat mahdollistaneet seuran toiminnan suunnittelun pitkäjänteisemmin, mutta ei niin, ettei myös jäsenmaksuja tarvittaisi. Vuosittainen 35 euroa eli 9,6 senttiä päivältä on hyvin pieni, varsinkin kun katsotaan mitä kaikkea sen vastineeksi seuran jäsen voi saada.

Talouden pitkäaikainen suunnittelu on välttämätöntä, koska sijoitusten arvo vaihtelee maailman rahamarkkinoiden vaihtelun takia. Vaikka seuran talouden raamit ovat olleet viime vuodet hyvin tiukat, olemme voineet turvata keskeiset perustoiminnot. Tämä on ehkä johtanut mielikuvaan siitä, että "rahaa riittää". Näin on myös yhä enemmän ajautettu siihen, että odotetaan toiminnan ja palvelujen pyörivän "automaattisesti" ja palkattuna työnä. Liian usein toimintaa syntyy vain jos siitä maksetaan. Omaehtoinen vapaaehtoistyö, talkoohenki ja harrastuksen inspiroiva spontaani aktiivisuus ovat valitettavasti vähentyneet. Vaikka paikallinen harrastustoiminta on ilahduttavasti vahvistunut, kärsitään seuratasolla vakavasti tekijöiden puutteesta. Monet tärkeät kehityshankkeet ovat viivästyneet ja projektit edenneet liian hitaasti kun tekijöitä ei ole. Pakkokeinot eivät tietenkään tule kyseeseen harrastustoiminnassa, vaan aktiivisuuden ja osallistumisen tulee syntyä sen kautta, että yhteinen toiminta koetaan rivi-harrastajankin tasolla iloiseksi ja motivoivaksi asiaksi. Tämän tulee olla jopa tärkeämpää kuin sinänsä tärkeä jäsenetuuksien tarjoaminen.

Kun katsomme seuramme toiminnan haasteita seuraavalle 50-vuotistaipaleelle nousevatkin esiin seuraavat näkökohdat:

— Puhalletaan "yhteen hiileen" ja pidetään joukot koossa. Seuran kasvaessa näkemys- ja mielipide-eroja väistämättä syntyy. Yhdessä sovitut yhteiset tavoitteet tulee tiedostaa henkilökohtaisina intressejä tärkeämpinä. Otetaan vastuu yhteisestä toiminnasta antamalla oma panos aina kun se on mahdollista. Se on osallistumista ja vapaaehtoista aktiivisuutta, tekemistä ja toimintaa sekä paikallisesti että seuratasolla. Aina on tilaa reippaalle työlle pelkäämättömälle toteuttajalle!

— Syvennetään perhosharrastusta entistä enemmän kokoelmapainotteisuudesta perhosia koskevan tiedon keräämiseen ja tiedon välittämiseen yhteiseen käyttöön.

— Perhosharrastusta vaikeuttavien ilkeivallan, vahingonteon, rosvouksen ja muiden epäterveiden lieveilmiöiden kitkeminen harrastustraditiosta on ensiarvoisen tärkeää.

Kun jäsenistö toimii näitä haasteita toteuttaen, on seuran johdon helppoa huolehtia omasta osuudestaan: Resurssien ylläpidosta, toiminnan koordinoinnista, tiedottamisesta ja vaikuttamisesta.

Vaikka allekirjoittaneet eivät ilmeisesti ole arvioimassa seuran ja harrastuksemme tilaa 100-vuotisjuhlavuoden päättyessä luotamme siihen, että tie on kirkas ja selvä. Useat nuorista jäsenistämme näkevät tämänkin päivän ja tekevät aikanaan oman arvionsa onnistumisesta.

Antti Aalto Vesa Lepistö
SPS:n puheenjohtajisto

Valtakunnallinen päiväperhosseuranta 2005

Kimmo Saarinen ja Anu Valtonen

Juha Jantunen

Sitruunaperhonen *Gonepteryx rhamni* oli neitoperhosen ja lauha-hiipijän ohella yksi kesän 2005 runsaslukuisimmista päiväperhosista.

Kirjoittajien osoite — Authors' address:
Etelä-Karjalan Allergia- ja Ympäristöinstituutti,
Lääkäritie 15, FI-55330 Tiuruniemi,
Sähköposti: all.env@inst.inet.fi

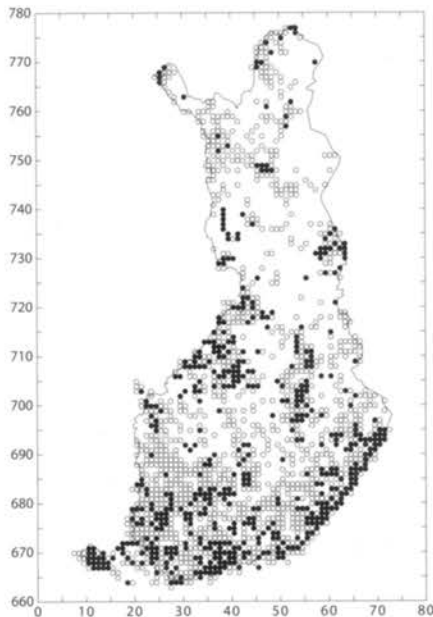
National Butterfly Recording Scheme in Finland (NAFI): summary of the year 2005

The data on NAFI is based on the Finnish uniform 27°E grid, 10x10 km quadrats. In 2005, records of 181 amateur and professional lepidopterists covered 105 species and 249,000 specimens from 535 quadrats (Fig. 1, black dots). The observation activity was of the average magnitude (Table 1), but the butterfly abundance (individuals per observation days, 41) was significantly higher than the average (1995–2004: 34). This was mainly due to some very abundant species, in particular *Nymphalis io*, *Thymelicus lineola* and *Gonepteryx rhamni*. In addition, *Lycaena phlaeas*, *Boloria selene* and *Lopinga achine* among five other species had the highest annual number of individuals recorded in the scheme. The majority of species (77), however, were recorded in smaller numbers compared to the annual average (Table 2). A total of 16 species, for example *Carterocephalus palaemon*, *Hesperia comma*, *Argynnis niobe*, *Boloria euphrosyne*, *Euphydryas maturna*, *Maniola jurtina*, *Coenonympha tullia* and *Pararge aegeria*, exhibited the lowest number since 1995. Eleven new provincial finds for the scheme included *Leptidea sinapis* (Lkor), *Gonepteryx rhamni* (Obb, Ks), *Apatura ilia* (Ka), *Limenitis camilla* (Ab), *Nymphalis c-album* (Obb), *Araschnia levana* (Ks), *Boloria freija* (Ks), *Boloria polaris* (Lkoc), *Aphantopus hyperantus* (Ks) and *Coenonympha pamphilus* (Ks).

Den riksomfattande dagfjärilsmonitoreringen i Finland (NAFI): sammandrag för år 2005

Data insamlat inom ramarna för NAFI är baserat på det finländska enhetskoordinatsystemets (27°E) 10 x 10 km rutor. År 2005 bidrog 181 amatörer och professionella lepidopterologer med observationer av 105 arter och 249 000 exemplar från 535 rutor (Fig. 1, svarta punkter). Observationsaktiviteten höll sig nära medeltalet från tidigare år (Tabell 1), men abundansen (exemplar per observationsdag, 41) var signifikant högre än medeltalet. Detta berodde i huvudsak på några mycket talrika arter, speciellt *Nymphalis io*, *Thymelicus lineola* och *Gonepteryx rhamni*. Dessutom uppvisade *Lycaena phlaeas*, *Boloria selene* och *Lopinga achine* och fem andra arter det högsta noterade individantalet under undersökningens historia. De flesta arter (77) noterades emellertid i mindre antal än årsmedeltalet (Tabell 2). Totalt 16 arter, till exempel *Carterocephalus palaemon*, *Hesperia comma*, *Argynnis niobe*, *Boloria euphrosyne*, *Euphydryas maturna*, *Maniola jurtina*, *Coenonympha tullia* och *Pararge aegeria*, noterades för det lägsta antalet exemplar sedan 1995. 11 nya provinsfynd för undersökningen gjordes, bl.a. *Leptidea sinapis* (Lkor), *Gonepteryx rhamni* (Obb, Ks), *Apatura ilia* (Ka), *Limenitis camilla* (Ab), *Nymphalis c-album* (Obb), *Araschnia levana* (Ks), *Boloria freija* (Ks), *Boloria polaris* (Lkoc), *Aphantopus hyperantus* (Ks) och *Coenonympha pamphilus* (Ks).

Kuva 1. Figure 1. Yhtenäiskoordinaattiruudut (10 x 10 km), joista seurantaan on ilmoitettu tietoja: ● = vuosi 2005, ○ = vuodet 1991–2004.

Heikko päiväperhoskesä, vaikka muutamia lajeja ennätysmäärin

Valtakunnallinen päiväperhosseuranta on nyt jatkunut 15 vuotta. Luonnon mittakaavassa se on lyhyt aika, johon kuitenkin mahtuu merkittäviä muutoksia Suomen päiväperhoslajistossa. Seurannan alkaessa vuonna 1991 perhoskantojen laskusuuntaus huolestutti, mutta vuosikymmenen lopulla tapahtui käänne parempaan: maahan saapui uusia lajeja, monet levittäytyivät aikaisempaa laajemmalle ja osa runsastui selvästi. Tämä näkyy hyvin seurannan viiden vuoden jaksoissa: vuosina 1996–2000 ilmoitettiin keskimäärin 99 lajia ja 190 000 yksilöä kesässä, mutta vuosina 2001–2005 jo 103 lajia ja 244 000 yksilöä. Havaintoaktiivisuus ei juuri eroa jaksojen välillä (havaintopäiviä keskimäärin 6447 / 6577, havaintoruutuja 496 / 524), joten päiväperhoset ovat runsastuneet noin 30 % viimeisten viiden vuoden aikana. Muutos ei kuitenkaan näy kaikilla lajeilla, esimerkiksi monien harvinaistuneiden niittylajien asema ei ole juuri parantunut seurannan aikana.

Tämä vuosikatsaus kokoaa yhteen kesän 2005 havainnot. Sääolojen puolesta lähtökohdat eivät olleet hyvät: sateista edellisessä seurasi leuto alkutalvi, joka poikkeuksellisen kylmän ja vähäsateisen maaliskuun kautta kääntyi viileäksi alkukesäksi. Lämmin loppukesä ja erityisesti syksy eivät enää tilannetta parantaneet, vaan mo-

Taulukko 1. Valtakunnallisen päiväperhosseurannan vuositiedot ja havainnointi-aktiivisuus.

Table 1. The observation data of NAFI.

	2005	keskiarvo (mean)	suurin (max)	pienin (min)	yhteensä (total)
Henkilöt (participants)	181	201	230 (03)	176 (95)	543
Lomakkeet (forms)	714	676	757 (00)	582 (97)	8 907
10 x 10 km ruudut (squares)	535	499	564 (01)	422 (95)	1 705
Havaintopäivät (obs. days)	6 071	6 488	7 209 (02)	5 361 (97)	85 591
Lajit (species)	105	101	104 (04)	95 (97)	113
Yksilöt (individuals)	249 392	218 831	302 013 (02)	124 832 (97)	2 792 021
Päivää/lomake (days/form)	9	10	12 (02)	8 (01)	
Lajia/lomake (species/form)	13	15	18 (00)	12 (98)	
Yksilöä/päivä (individuals/day)	41	34	46 (95)	23 (97)	

net päiväperhoset olivat tavanomaista vähälukuisempia. Edelliseen kymmenvuotiskauteen verrattuna matalimmalle tasolle jäi peräti 16 lajia, joista viiden yksilömäärä oli koko seuranta-ajan pienin. Tästä huolimatta päiväperhosten runsaus eli havaintopäiviin suhteutettu yksilömäärä ylitti selvästi kymmenen vuoden keskiarvon ollen seuranta-ajan kolmanneksi paras (taulukko 1). Tulosta selittää muutama yleinen laji, näiden etunenässä lauhahiipijä *Thymelicus lineola*, sitruunaperhonen *Gonepteryx rhamni* ja neitoperhonen *Nymphalis io*, joita havaittiin poikkeuksellisen runsaasti. Keskiarvojen perusteella kesä 2005 oli kuitenkin varsin heikko päiväperhosvuosi, sillä 77 lajia oli tavanomaista vähälukuisempia ja vain 36 lajia keskimääräistä runsaampia. Havaintoruudut vahvistavat asian: 73 lajia todettiin keskimääräistä harvemmasta ja vain 40 lajia keskimääräistä useammasta havaintoruudusta.

Kesän havaintoaktiivisuus oli vähintään hyvää keskitasoa ja havaintoja kertyi koko maasta, edellisvuoden tavoin mukavasti myös Lapista (kuva 1). Lomakkeita palautettiin eniten Uudeltamaalta (84), Etelä-Hämeestä (74), Keski-Pohjanmaalta (73) ja Etelä-Savosta (73). Havaintojen painopiste siirtyi edelleen hieman pohjoiseen: perinteisesti vahvojen Etelä-Hämeen ja Etelä-Savon osuus pieneni ja samalla varsinkin Keski-Pohjanmaa ja Pohjois-Karjala nousivat vahvemmin esiin. Uusia havaintoruutuja kertyi jälleen runsaasti (61), eniten Keski-Pohjanmaalta ja Koillismaalta. Keski- ja Pohjois-Suomessa on kuitenkin

vielä paljon tutkimattomia ruutuja.

Vuonna 2005 tietoja annettiin ennätysellisesti 105 päiväperhoslajista (taulukko 2). Vakituksista jäivät ilmoittamatta vain tummavirnaperhonen *Leptidea reali*, kääpiöhopeatäplä *Boloria improba* ja pääsääntöisesti vain parillisina vuosina lentävä räme kylmänperhonen *Oeneis jutta*. Seuranalle uusia maakuntahavaintoja tehtiin 11, joista todennäköisesti kaksi on maakuntien ensihavaintoja: tesmaperhonen *Aphantopus hyperantus* Koillismaalta (Kuusamo) ja kuusamaperhonen *Limenitis camilla* Varsinais-Suomesta (Lohja).

Kesän mielenkiintoisimpia havaintoja esitellään seuraavassa lajiryhmittäin. Yksilömäärien, havaintopäiviin suhteutettujen runsauksien ja levinneisyyttä kuvaavien frekvenssien (lajin havaintoruutujen osuus kaikista ruuduista) vertailupohjana on käytetty pääasiassa edellistä kymmenvuotiskautta (1995–2004).

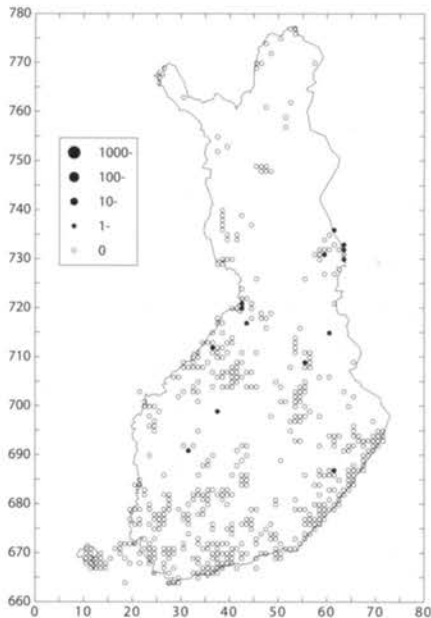
Paksupääät olivat vähälukuisia lukuun ottamatta lauhahiipijää, jonka uusi yksilöennätys perustui keskimääräiseen ruutufrekvenssiin. Sen sijaan suokirjosiipeä *Pyrgus centaureae* ilmoitettiin vähemmän kuin yhtenäkkään aikaisempina vuotena ja mansikkakirjosiipeä *Pyrgus malvae* todettiin yhtä vähän viimeksi vuonna 1999, vaikka laji mainittiinkin ilahduttavan monesta Pohjanmaan ruudusta. Heikoimmalla tilanteella näyttää keltatäplähiipijällä *Carterocephalus palaemon*, jonka yksilömäärä jo kolmantena vuotena peräkkäin oli koko seuranta-ajan pienin (kuva 2). Mustatäplähiipi-

Taulukko 2. Seurannan lajitiedot vuoden 2005 runsausjärjestyksessä. Vertailussa on käytetty edellistä vuotta ja kymmenen vuoden (1995–2004) keskiarvoja (ka).

Table 2. Butterfly species in the order of abundance in 2005. Other columns as follows: the number of individuals in 2004 and on average (ka, 1995–2004), the number of individuals per observation day in 2005, on average and a relative change (%) between them, the proportion of positive quadrats in 2005 and on average.

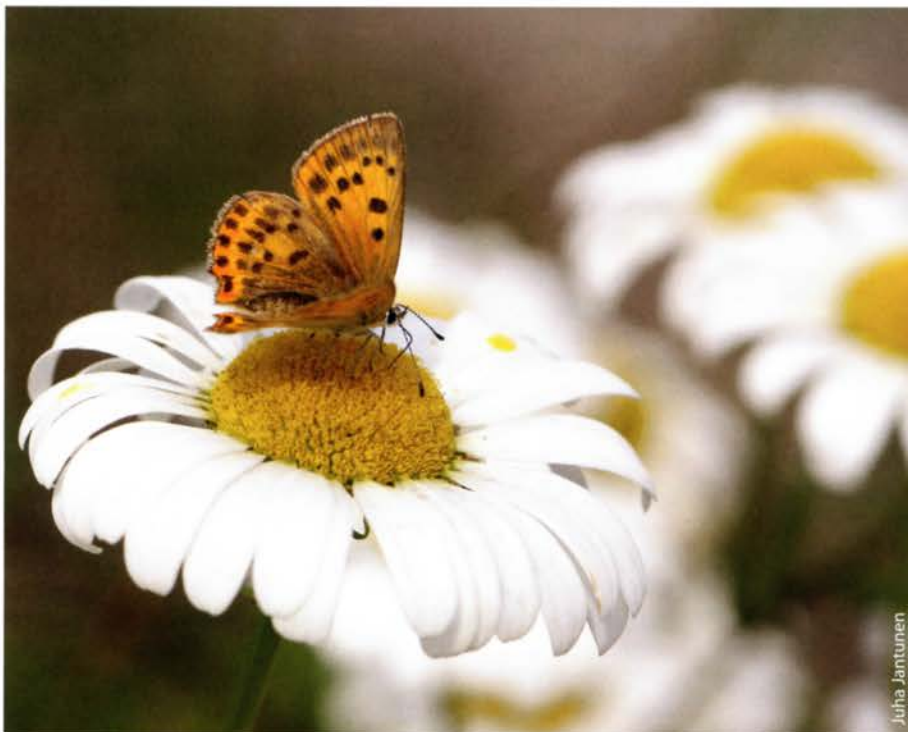
		Yksilömäärä			Yksilöfrekvenssi			Ruutufrekvenssi	
		2005	2004	ka	2005	ka	%	2005	ka
1.	Neitoperhonen (<i>N. io</i>)	33944	24350	10562	5.59	1.58	254	52.1	35.6
2.	Tesmaperhonen (<i>A. hyperantus</i>)	32709	33070	25350	5.39	3.81	41	51.8	53.3
3.	Lanttuperhonen (<i>P. napi</i>)	25344	13798	21832	4.17	3.30	26	64.5	69.8
4.	Lauhahiipijä (<i>T. lineola</i>)	20952	9841	8411	3.45	1.32	161	45.6	45.5
5.	Sitruunaperhonen (<i>G. rhamni</i>)	20126	14293	13666	3.32	2.10	58	53.3	56.8
6.	Nokkosperhonen (<i>N. urticae</i>)	16359	11283	11671	2.69	1.79	50	57.4	55.6
7.	Metsänokiperhonen (<i>E. ligea</i>)	11131	1610	8919	1.83	1.41	30	41.5	38.9
8.	Niittyhopeatäplä (<i>B. selene</i>)	7919	7313	4905	1.30	0.76	71	45.2	45.5
9.	Angervohopeatäplä (<i>B. ino</i>)	7097	4359	5696	1.17	0.88	32	40.6	43.2
10.	Loistokultasiipi (<i>L. virgaureae</i>)	6427	4667	6934	1.06	1.07	-1	44.1	49.7
11.	Kangasperhonen (<i>C. rubi</i>)	5640	9648	13840	0.93	2.13	-56	40.4	50.3
12.	Piippopaksupää (<i>O. sylvanus</i>)	4810	2909	4393	0.79	0.67	19	44.5	45.5
13.	Kangassinisiipi (<i>P. argus</i>)	4772	6384	6543	0.79	1.03	-23	27.9	34.1
14.	Liuskaperhonen (<i>N. c -album</i>)	4559	5569	3527	0.75	0.54	40	42.2	42.7
15.	Pihlajaperhonen (<i>A. crataegi</i>)	3714	4334	4106	0.61	0.65	-6	25.8	30.2
16.	Hopeasinisiipi (<i>P. amandus</i>)	3392	4077	3464	0.56	0.53	4	37.2	38.5
17.	Ketosinisiipi (<i>P. idas</i>)	3065	1882	2767	0.50	0.44	15	27.3	27.3
18.	Pikkukultasiipi (<i>L. phlaeas</i>)	2902	1650	939	0.48	0.14	238	32.0	25.6
19.	Tummapapurikko (<i>L. maera</i>)	2573	3119	3815	0.42	0.59	-28	32.9	38.2
20.	Orvokkihopeatäplä (<i>A. aglaja</i>)	2062	1809	2539	0.34	0.40	-15	34.8	37.6
21.	Juolukkasinisiipi (<i>A. optilete</i>)	2033	1723	2070	0.33	0.32	4	32.7	32.4
22.	Pursuhopeatäplä (<i>B. euphrosyne</i>)	1950	3250	4136	0.32	0.64	-50	35.7	41.0
23.	Ketohopeatäplä (<i>A. adippe</i>)	1601	1225	2283	0.26	0.36	-26	24.7	30.2
24.	Idänniityperhonen (<i>C. glycerion</i>)	1585	2644	2160	0.26	0.33	-21	15.0	16.4
25.	Auroraperhonen (<i>A. cardamines</i>)	1468	1810	2001	0.24	0.31	-22	38.1	39.9
26.	Virnaperhonen (<i>L. sinapis</i>)	1348	1119	2496	0.22	0.38	-423	0.7	38.8
27.	Suruvaippa (<i>N. antiopa</i>)	1299	3370	3553	0.21	0.54	-60	32.0	50.4
28.	Kaaliperhonen (<i>P. brassicae</i>)	1134	285	1127	0.19	0.17	8	25.2	24.7
29.	Niittysinisiipi (<i>P. semiargus</i>)	1098	2364	2131	0.18	0.33	-45	30.3	33.3
30.	Hohtosinisiipi (<i>P. icarus</i>)	1091	997	1793	0.18	0.27	-35	27.3	31.0
31.	Naurisperhonen (<i>P. rapae</i>)	1079	330	1446	0.18	0.22	-18	24.9	20.1
32.	Paatsamasinisiipi (<i>C. argiolus</i>)	1065	1274	1633	0.18	0.26	-32	26.0	34.0
33.	Amiraali (<i>V. atalanta</i>)	966	2569	6110	0.16	0.90	-82	25.6	34.1
34.	Rämehopeatäplä (<i>B. eunomia</i>)	886	907	1035	0.15	0.16	-10	11.2	14.9
35.	Metsäpapurikko (<i>L. petropolitana</i>)	847	971	1640	0.14	0.25	-45	23.6	28.8
36.	Keltaniityperhonen (<i>C. pamphilus</i>)	622	1029	1067	0.10	0.17	-38	14.6	18.5
37.	Suokeltaperhonen (<i>C. palaeno</i>)	612	939	1254	0.10	0.19	-47	21.1	27.2
38.	Ohdakeperhonen (<i>V. cardui</i>)	573	188	1607	0.09	0.25	-62	25.4	29.9
39.	Ruskosinisiipi (<i>A. eumedon</i>)	557	458	883	0.09	0.14	-36	12.7	14.5
40.	Haapaperhonen (<i>L. populi</i>)	543	1204	469	0.09	0.07	26	27.5	14.5
41.	Keisarinviitta (<i>A. paphia</i>)	533	386	465	0.09	0.07	21	13.6	7.8
42.	Ketokultasiipi (<i>L. hippothoe</i>)	530	605	483	0.09	0.08	16	14.2	15.7
43.	Ratamoverkkoperhonen (<i>M. athalia</i>)	506	1237	1921	0.08	0.30	-72	19.1	29.3
44.	Karttaperhonen (<i>A. levana</i>)	497	428	220	0.08	0.03	147	6.2	3.1
45.	Suohopeatäplä (<i>B. aquilonaris</i>)	476	419	572	0.08	0.09	-13	8.8	12.8
46.	Mustätäplähiipijä (<i>C. silvicola</i>)	417	423	1221	0.07	0.18	-63	22.1	28.2
47.	Lehtosinisiipi (<i>A. artaxerxes</i>)	404	315	471	0.07	0.07	-8	12.1	14.2
48.	Lapinnokiperhonen (<i>E. pandrose</i>)	292	36	456	0.05	0.07	-33	1.9	1.6
49.	Pikkuapollo (<i>P. mnemosyne</i>)	259	230	412	0.04	0.06	-29	0.9	1.3
50.	Mansikkakirjosiipi (<i>P. malvae</i>)	252	604	595	0.04	0.09	-55	11.0	18.5
51.	Täpläpapurikko (<i>P. aegeria</i>)	236	263	693	0.04	0.11	-64	13.5	16.3
52.	Purohopeatäplä (<i>B. thore</i>)	228	36	48	0.04	0.01	402	0.6	0.5
53.	Häiveperhonen (<i>A. iris</i>)	223	214	55	0.04	0.01	342	5.8	1.0
54.	Paljakkakylmänperhonen (<i>O. bore</i>)	170	4	29	0.03	0.00	497	0.9	0.7

		Yksilömäärä			Yksilöfrekvenssi			Ruutufrekvenssi	
		2005	2004	ka	2005	ka	%	2005	ka
55.	Saraikkoniittyperhonen (<i>C. tullia</i>)	158	244	497	0.03	0.08	-66	6.7	11.1
56.	Sarakylmänperhonen (<i>O. norna</i>)	145	5	57	0.02	0.01	155	1.5	0.5
57.	Ruijannokiperhonen (<i>E. polaris</i>)	142	4	114	0.02	0.02	24	0.9	0.8
58.	Ritariperhonen (<i>P. machaon</i>)	139	109	387	0.02	0.06	-62	14.8	27.6
59.	Muurainhopeatäplä (<i>B. freija</i>)	139	97	281	0.02	0.04	-48	4.1	6.2
60.	Hietahainäperhonen (<i>H. semele</i>)	130	508	215	0.02	0.03	-34	3.4	3.0
61.	Suonokiperhonen (<i>E. embla</i>)	129	108	138	0.02	0.02	-2	4.9	3.8
62.	Kirjoverkkoperhonen (<i>E. maturna</i>)	124	296	784	0.02	0.12	-83	7.1	12.2
63.	Huhtasinisiipi (<i>A. nicias</i>)	102	28	210	0.02	0.04	-54	1.9	2.3
64.	Rahkahopeatäplä (<i>B. frigga</i>)	99	146	202	0.02	0.03	-48	3.0	4.0
65.	Kirjopapurikko (<i>L. achine</i>)	81	54	21	0.01	0.00	319	0.9	0.7
66.	Tundrahopeatäplä (<i>B. chariclea</i>)	79	32	171	0.01	0.03	-53	0.7	1.0
67.	Luhtakultasiipi (<i>L. helle</i>)	78	1	29	0.01	0.00	193	1.1	0.3
68.	Jalavanopsasiipi (<i>S. w.-album</i>)	76	77	32	0.01	0.01	149	0.9	0.5
69.	Helmihopeatäplä (<i>I. lathonia</i>)	70	108	123	0.01	0.02	-37	2.4	2.3
70.	Rinnehopeatäplä (<i>A. niobe</i>)	69	352	276	0.01	0.04	-74	4.3	6.3
71.	Tunturikeltaperhonen (<i>C. tyche</i>)	65	1	31	0.01	0.00	127	0.4	0.2
72.	Tuominopsasiipi (<i>S. pruni</i>)	53	57	118	0.01	0.02	-51	4.1	5.1
73.	Tummakirjosiipi (<i>P. alveus</i>)	49	73	58	0.01	0.01	-11	3.7	3.9
74.	Ruostenopsasiipi (<i>T. betulae</i>)	47	91	96	0.01	0.01	-47	4.7	4.0
75.	Keltaverkkoperhonen (<i>E. aurinia</i>)	45	87	195	0.01	0.03	-76	0.6	1.1
76.	Kalliosinisiipi (<i>S. orion</i>)	43	126	50	0.01	0.01	-7	0.9	0.7
77.	Tunturikirjosiipi (<i>P. andromedae</i>)	42	2	12	0.01	0.00	262	0.4	0.2
78.	Tunturihopeatäplä (<i>B. napaea</i>)	38	4	86	0.01	0.01	-52	0.4	0.4
79.	Lapinkeltaperhonen (<i>C. hecla</i>)	36	2	43	0.01	0.01	-15	0.9	0.5
80.	Muurahaissinisiipi (<i>G. arion</i>)	36	11	11	0.01	0.00	250	0.6	0.5
81.	Apollo (<i>P. apollo</i>)	34	120	111	0.01	0.02	-68	0.9	1.4
82.	Virnasinisiipi (<i>G. alexis</i>)	30	80	54	0.00	0.01	-41	1.5	2.2
83.	Pikkusinisiipi (<i>C. minimus</i>)	25	72	95	0.00	0.02	-73	0.2	0.6
84.	Keltatäplähiipijä (<i>C. palaemon</i>)	22	39	126	0.00	0.02	-82	2.6	6.5
85.	Tummaverkkoperhonen (<i>M. diamina</i>)	21	91	217	0.00	0.04	-90	0.2	0.9
86.	Isokultasiipi (<i>L. dispar</i>)	21	5	3	0.00	0.00	598	0.6	0.3
87.	Tummahäränsilmä (<i>M. jurtina</i>)	20	26	105	0.00	0.02	-79	1.1	2.7
88.	Tamminopsasiipi (<i>F. quercus</i>)	20	28	69	0.00	0.01	-70	1.9	1.8
89.	Suokirjosiipi (<i>P. centaureae</i>)	18	42	57	0.00	0.01	-67	1.9	2.2
90.	Kairanokiperhonen (<i>E. disa</i>)	11	0	34	0.00	0.01	-66	0.9	0.8
91.	Pohjanhopeatäplä (<i>B. polaris</i>)	10	2	31	0.00	0.01	-67	0.4	0.4
92.	Kannussinisiipi (<i>C. argiades</i>)	9	33	55	0.00	0.01	-81	1.5	1.3
93.	Täpläverkkoperhonen (<i>M. cinxia</i>)	8	4	142	0.00	0.02	-94	0.4	1.1
94.	Lapinverkkoperhonen (<i>E. iduna</i>)	8	1	13	0.00	0.00	-32	0.4	0.4
95.	Pikkuhäiveperhonen (<i>A. ilia</i>)	8	10	1	0.00	0.00	698	0.7	0.1
96.	Harjusinisiipi (<i>S. vicrama</i>)	6	32	26	0.00	0.00	-76	0.2	0.3
97.	Vaaleakeltaperhonen (<i>C. hyale</i>)	6	2	19	0.00	0.00	-68	0.2	0.9
98.	Tundrasinisiipi (<i>A. glandon</i>)	5	0	94	0.00	0.02	-95	0.2	0.1
99.	Isonokkosperhonen (<i>N. xanthomelas</i>)	5	5	1	0.00	0.00	596	0.9	0.1
100.	Sinappiperhonen (<i>P. daplidice</i>)	4	1	279	0.00	0.04	-98	0.2	3.7
101.	Etelänhopeatäplä (<i>A. laodice</i>)	4	19	18	0.00	0.00	-74	0.6	1.0
102.	Lehtohopeatäplä (<i>B. titania</i>)	3	0	61	0.00	0.01	-95	0.4	0.4
103.	Täpläpaksupää (<i>H. comma</i>)	1	7	24	0.00	0.00	-96	0.2	0.9
104.	Kirsikkaperhonen (<i>N. polychloros</i>)	1	1	<1	0.00	0.00	172	0.2	0.1
105.	Kuusamaperhonen (<i>L. camilla</i>)	1	0	<1	0.00	0.00	458	0.2	0.0
106.	Rämekylmänperhonen (<i>O. jutta</i>)	0	915	516	0.00	0.08	-	0.0	6.0
107.	Kääpiöhopeatäplä (<i>B. improba</i>)	0	0	30	0.00	0.00	-	0.0	0.0
108.	Etelänkeltaperhonen (<i>C. crocea</i>)	0	0	1	0.00	0.00	-	0.0	0.1
109.	Täplänokkosperhonen (<i>N. vaualbum</i>)	0	1	<1	0.00	0.00	-	0.0	0.0
110.	Purjeperhonen (<i>I. podalirius</i>)	0	0	<1	0.00	0.00	-	0.0	0.0
111.	Idänhäränsilmä (<i>M. lycaon</i>)	0	0	<1	0.00	0.00	-	0.0	0.0
112.	Tummavirnaperhonen (<i>L. reali</i>)	0	0	<1	0.00	0.00	-	0.0	0.0
113.	Vuorisinappiperhonen (<i>P. callidice</i>)	0	1	<1	0.00	0.00	-	0.0	0.0

Kuva 2. Figure 2. Keltatäplähiipijää *Carterocephalus palaemon* ilmoitettiin seurannan ensimmäisellä kymmenvuotiskaudella (1991–2000) keskimäärin 150 yksilöä kesässä. Kolmen viime vuoden aikana luvut ovat olleet 50 (2003), 39 (2004) ja 22 (2005) yksilöä. Luontais- ta kannanvaihtelua, havaintojen ilmoittamat- tomuutta, vaiko todellinen syy huolestua?

pijän *Carterocephalus silvicola* kannat oli- vat edelleen vähissä ja vain yksi täpläpak- supää *Hesperia comma* ilmoitettiin V: Houtskarista.

Viime vuosina pohjoisessa levinnyt loistokultasiipi *Lycaena virgaureae* on ryhmänsä runsain laji: yli 86 000 yksilöä oikeuttaa sen Suomen päiväperhosten kärkikymmenikköön.

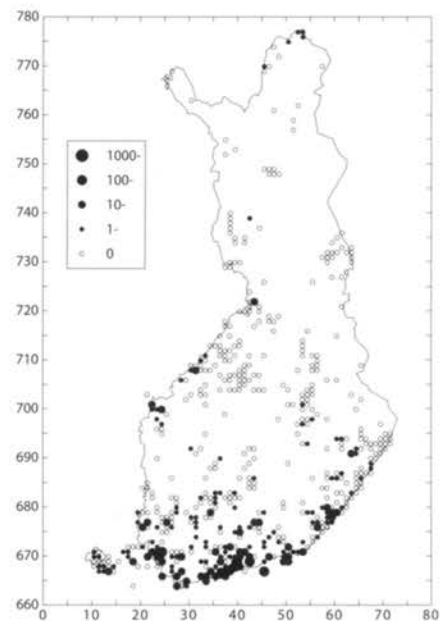
Ritariperhoset olivat kaikki keskimääräis- tä vähälukuisempia. Hyvästä edelliskesäs- tä huolimatta apollon *Parnassius apollo* yksilömäärä laski seurannan alkuvuosien tasolle. Ritariperhosen *Papilio machaon* vuosia jatkunut alamäki taittui juuri ja juu- ri, kenties lajiin kohdistuneen erityistark- kailun vuoksi (erillinen tekstilaatikko).

Kaaliperhosista nousi ylitse muiden sit- ruunaperhosen uudella yksilöennätyksel- lään. Samalla seurantaan tehtiin kaksi uut- ta maakuntahavaintoa Perä-Pohjanmaalta (Tornio) ja Koillismaalta (Kuusamo). Hie- noista nousua todettiin myös lanttuperho- sella *Pieris napi* ja virmaperhosella *Leptidea sinapis*, jonka ensihavainto Sompion Lapis- ta (Sodankylä) oli samalla seurannan poh- joisin. Sen sijaan auroraperhosen *Anthocha- ris cardamines* ja suokeltaperhosen *Colias palaeno* suunta oli alaspäin; jälkimmäinen todettiin kuitenkin muutaman vuoden tau- on jälkeen Ahvenanmaalta (Föglö). Pihla- japerhosen *Aporia crataegi* edellisen kesän suurvaellus ei seurannassa juuri näkynyt, sillä laji ilmoitettiin entisiltä alueiltaan ta- vanomaisia määriä. Ryhmän vaeltajista kaa- li- ja naurisperhosen *Pieris brassicae* ja *ra- pae* yksilömäärät moninkertaistuivat hei- koista edellisvuosista. Harvinaisemmista vaeltajista sinappiperhosen *Pontia dapli- di-ce* ilmoitettiin PK: Liperistä ja vaaleakel- taperhosen *Colias hyale* PK: Kesälahdelta alkukesän kaaliperhosvaelluksen yhteydes-

sä.

Nopsa- ja kultasiivet jakautuivat kahteen leiriin: ensimmäiset olivat pääsääntöisesti vähissä, jälkimmäiset sen sijaan menestyi- vät paremmin. Pikkukultasiiven *Lycaena phlaeas* edellisenä kesänä alkanut nousu johdatti lajin uuteen yksilöennätykseen (kuva 3). Isokultasiiven *Lycaena dispar* yksilöennätys puolestaan perustui vain kol- men ruudun tietoihin (ES: Imatra/Joutseno, LK: Parikkala, U: Pyhtää). Jalavanopsasi- pi *Satyrrium w-album* ja luhtakultasiipi *Lycaena helle* olivat myös tavanomaista runsaampia, jälkimmäinen jopa ilmoitettiin useammasta ruudusta (6) kuin yhtenäkkään aikaisempaan seurantavuotena. Loistokul- tasiipi *Lycaena virgaureae* puolestaan van- kisti pohjoisia sillanpääasemiaan Perä-Poh- janmaalla (10 ruutua) ja Koillismaalla (3 ruutua). Sen sijaan tamminopsasiipi *Favo- nius quercus*, tuominopsasiipi *Satyrrium pruni* ja ruostenopsasiipi *Thecla betulae* vähenivät edelleen. Kangasperhosen *Cal- lophrys rubi* oli myös vähissä, mutta laji todettiin kahdesta Inarin Lapin ruudusta (Inari, Utsjoki, Karigasniemi).

Sinisiipien runsaus on säilynyt vakaalla ta- solla vuodesta 1998 lähtien eikä kesä 2005 tehnyt poikkeusta. Tällä kertaa ketosinisi- pi *Plebeius idas*, juolukkasinisiipi *Albuli- na optilete* ja hopeasinisiipi *Polyommatus amandus* olivat keskimääräistä runsaampia

Kuva 3. Figure 3. Pikkukultasiipeä *Lycaena phlaeas* ilmoitettiin vuonna 2005 ennätykselli- sesti 171 ruudusta. Kesän yksilömäärä (2 902) oli lähes yhtä suuri kuin seurannan seitsemän ensimmäisen vuoden saldo yhteensä.

Viimeiset ritarit lennossa elokuun alussa

Anu Valtonen ja Kimmo Saarinen

Vuonna 2005 seurannan erityistarkkailuun valittiin ritariperhonen *Papilio machaon*, joka kuului myös Perhostutkijain Seuran kohdelajiseurantaan. Tietoja lentoajoista ja mesikasveista kertyi kaikkiaan 97 yksilöstä ja 59 havainnoitsijalta.

Oheiseen kuvaan on koottu lentoaikahavainnot viikoittain toukokuusta elokuuhun. Ensimmäiset ritarit nähtiin jo toukokuun alkupuolella (PS: Leppävirta 9.5., 12.5.), mutta kylmän maaliskuun, huhtikuun puolivälin takatalven ja toukokuun alun runsaiden sateiden myötä havaintoja kertyi vain kahdeksasta yksilöstä ennen kesäkuuta. Suurin osa (86 %) ritareista nähtiin noin kuukauden kestäneen jakson aikana 9.6.–9.7. Yleensä lennon huippu ajoittuu juhannuksen tienoille. Vuonna 2005 yksilöhuiput kesäkuun puolivälin jälkeen (9 exx. 18.6.) ja heinäkuun alkupäivinä (14 exx. 3.7.) johtuivat ilmeisesti viikonloppujen aurinkoisista säistä, kun taas kesäkuun lopun sateinen ja kolea kausi näkyy vähäisinä havaintoina keskellä parasta lentokautta. Myöhäisinä vuosina ritariperhosen lento venyy heinäkuun lopulle, kun taas lämpiminä kesinä mainitaan mahdollisia toisen sukupolven yksilöitä heinäkuun puolivälin jälkeen. Nyt loppukesästä ilmoitettiin kaksi ritaria, ensimmäinen ES: Imatralla 29.7. ja toinen PK: Rääkkylässä 7.8. Molemmat olivat todennäköisesti myöhäisiä ensimmäisen polven yksilöitä — tai kenties etelämpää vaeltaneita toisen polven yksilöitä, minkä todentamiseksi yksilöiden kunto pitäisi olla tiedossa.

Havaintojen painopiste oli itäisessä Järvi-Suomessa ja toisaalta maan lounaisosien rannikkoseuduilla, joista molemmista kertyi tietoja 20 paikkakunnalta. Ehkä hieman yllättäen ritarihavaintoja tehtiin kohtalaisen runsaasti myös pääkaupunkiseudulla. Ahvenanmaalla laji on ollut lähes täysin kadoksissa, mutta positiivisena yllätyksenä siitä ilmoitettiin yksi yksilö Eckeröstä. Pohjoisempaan havaintoja tehtiin harvakseltaan pitkin Pohjanmaata (Pietarsaari, Kälviä, Alavieska) Oulun seudulle asti, pohjoisin yksilö ilmoitettiin KIL: Kittilästä Levin huipulta 3.7.

Ritariperhosten mesikasveista kertyi tietoa niukemmin. Mäkitervakon ja syreenin ohella mainittiin metsäkurjenpolvi, kevätessikko, sammalleimu, ohdakkeet, illakko ja pikkutervakko. Aikaisempien tietojen perusteella ritareiden houkuttimiksi voidaan lisätä vielä voikukkaa ja maitohorsma.

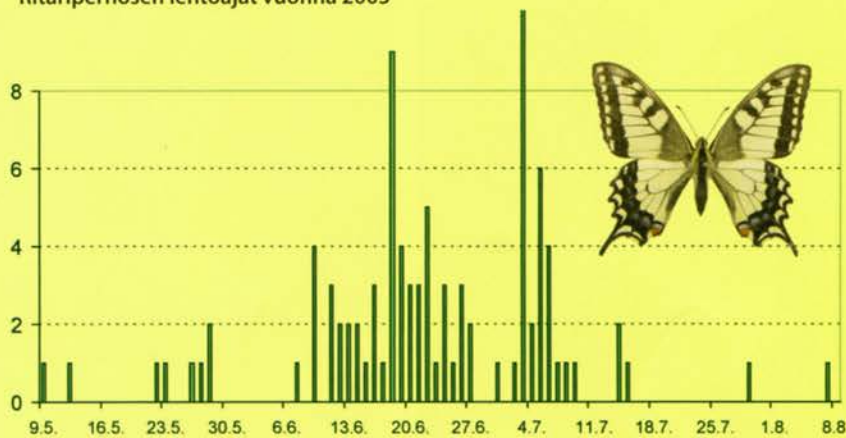
Ritariperhosista antoivat tietoja Ritva Aura, Peter von Bagh, Hugo Borg, Matts Cygnel, Faunatica Oy, Sami Haapala, Lauri Havu, Raimo Heinonen, Roosa Heinonen, Jarmo Huhtanen, E. Hujanen, Ari Hyvärilä, Atte Hällsten, Markku Immonen, Jani Iso-Tuisku, Orvo Järvinen, J.-P. Kaitila, Juha Kankaansivu, Eero Kari, Mika Kortelainen, S. Kortelainen, Timo Kulmala, Keijo Laasonen, Sanna Laasonen, Jarmo Laitinen, Jürgen Lehmann, Paula Lehto, Timo Lehto, Markku Lintervo, Hannu Loimuneva, Mauri Marienberg, Kalevi Mäntylä, Jukka ja Heikki Ollila, Mika Pelkonen, Eila Piippo, Juha Pulli, M. Rantala, Tomi Salin, Minna Soisalo-Weckström, Laura Suomi, Matti Sykkö, Leena Tapaila, P. Tarhi, Anssi Teräs, Jouni Tittonen, Brita Tuominen, Petri Tuominen, Jouni Uski, Seppo Utriainen, Ari Uusimäki, Salla Valle, Pekka Vantanen, Matias Virta, Panu Välimäki, Juha Ylitölonen, Aarne Ylönen, Eino Ylönen ja Pirkko Äyräs.

Ritariperhosen linnunlajää muistuttavista nuorista tai räikeän värikkäistä täysikasvuista toukista ei juuri tullut ilmoituksia. Toukkia löytyy erityisesti karhunputkelta ja suoputkelta.

Kuvat: Markku Savela

Ritariperhosen lentoajat vuonna 2005

SUMMARY:

In 2005 the Swallowtail was the species in a special focus. Most of the 97 specimens by 59 observers were recorded either on the southern coast or in the eastern lake district. The most noteworthy record came from the Åland Islands (Eckerö), where the Swallowtail has been seen only a few times during the last decades. Because of cold weather in May and June the flight period was rather long as shown in the figure. The last two records (29.7. and 7.8.) from eastern Finland are most likely late specimens of the first generation rather than specimens of the second generation (if not southern migrants?) which occurs only in particularly warm summers in Finland.

Häiveperhosen *Apatura iris* kannat vahvistuivat varsinkin Kaakkois-Suomessa. Tuloksena oli kaksi ennätystä vuonna 2005: 223 yksilöä, 31 havaintoruutua.

Rauhoitettu ja äärimmäisen uhanalainen muurahaissinisiihi *Glaucopsyche arion* elää Suomessa enää muutamalla alueella. Kesällä 2005 laadittiin hoito- ja suojelusuunnitelma ES: Taipalsaaren esiintymille.

Rinnehopeatäplät *Argynnis niobe* pariutuvat ES: Ruokolahdella. Vuonna 2005 ilmoitettu 69 yksilöä on huomattavasti keskiarvoa (276) pienempi ja lajin sijoitus runsauslistalla olikin yli kymmenen pykälää tavallista heikompi.

ja muurahaissinisiipeä *Glaucopsyche ari-*
on ilmoitettiin jopa ennätysellisen runsaasti, tosin vain 36 yksilöä. Vähälukuisista lajeista esiin nousevat varsinkin pikkusinisiipi *Cupido minimus*, niittysinisiipi *Polyommatus semiargus* ja hohtosinisiipi *Polyommatus icarus*. Säskylän helmi harjusinisiipi *Scotitantides vicrama* jäi vain kuuden yksilön varaan. Kannussinisiiven *Cupido argiades* havainto ES: Savonlinnasta on seurannan pohjoisin, virnasinisiipi *Glaucopsyche alexis* puolestaan todettiin Varsinais- ja Kaakkois-Suomen ohella EH: Luhangasta. Tundrasinisiipi *Agriades glandon* palasi neljän vuoden tauon jälkeen seurantaan.

Täpläperhosten ryhmä oli jälleen ainoa, jota hallitsivat tavanomaista runsaammat ja keskimääräistä useammassa ruudussa esiintyneet lajit. Ehdoton ykkönen oli jo kuudennen kerran peräkkäin yksilöennätyksen saavuttanut neitoperhonen (kuva 4), jonka runsastuminen Suomessa hakee vertaistaan. Seurannan alkuvuosina (1991–1995) neitoperhonen oli keskimäärin 22. runsain laji (1810 yksilöä/vuosi) ja vuosina 1996–2000 21. runsain (2920 yksilöä/vuosi), mutta viime vuosina (2001–2005) huikeasti jo kolmas lähes 24 000 yksilön keskiarvolla! Nokkosperhosen *Nymphalis urticae* kannat vahvistuivat ja laji oli paikoitellen runsas. Viime vuosina vakiintunut isonokkosperhonen *Nymphalis xanthomelas* ilmoitettiin V: Turusta, U: Vantaalta, EK: Virolahdelta,

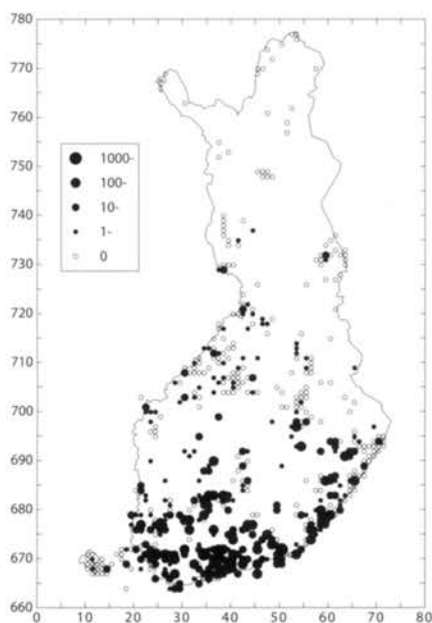
EH: Kuusankoskelta ja PK: Liperistä. Seurannalle uusia maakuntahavaintoja olivat kuusamaperhonen Varsinais-Suomesta (Lohja) ja pikkuhäiveperhonen *Apatura ilia* Etelä-Karjalasta (Virolahti) sekä pohjoisessa liuskaperhonen *Nymphalis c-album* Perä-Pohjanmaalta (Keminmaa) ja karttaperhonen *Araschnia levana* Koillismaalta (Kuusamo). Suruvaipan *Nymphalis antiopa* yksilömäärä jäi kauas edellisvuodesta ja oli nyt lähes koko seuranta-ajan pienin. Ryhmän vaeltajista amiraali *Vanessa atalanta* oli yhtä vähälukuinen viimeksi vuonna 1997, kun taas ohdakeperhosia *Vanessa cardui* ilmoitettiin moninkertaisesti edellisvuoteen verrattuna.

Hopeatäplät nousivat hieman kahden edellisen vuoden tasosta. Keskimääräistä runsaampia olivat angervohopeatäplä *Brenthis ino* ja keisarinviitta *Argynnis paphia*, joka ilmoitettiin peräti 73 havaintoruudusta. Uuden yksilöennätyksen saavuttivat puolestaan purohopeatäplä *Boloria thore* ja niitthyhopeatäplä *Boloria selene*, jälkimmäinen jo toisena vuotena peräkkäin. Lisäksi orvokkihopeatäplä *Argynnis aglaja* oli varsinkin Pohjois-Suomessa runsaslukuinen. Muurainhopeatäplä *Boloria freija* ilmoitettiin ensimmäisen kerran seurantaan Koillismaalta (Kuusamo) ja pohjanhopeatäplä *Boloria polaris* Kittilän Lapista (Muonio). Edeltävän kymmenvuotiskaksen pienimmät yksilömäärät kirjattiin rinnehopeatäplän

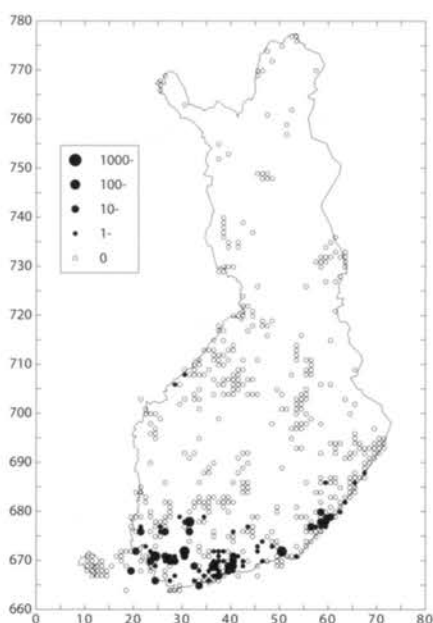
Argynnis niobe ohella rahkahopeatäplälle *Boloria frigga* ja pursuhopeatäplälle *Boloria euphrosyne*. Etelänhopeatäplä *Argynnis laodice* jäi muutaman hyvän vuoden jälkeen neljään yksilöön (U: Siuntio, EK: Hamina, EK: Virolahti) ja helmihopeatäplän *Issoria lathonia* havainnot rajoittuivat vain perinteisille alueille Ahvenanmaalle ja Varsinais-Suomeen. Lehtohopeatäplän *Boloria tithonia* havainnot U: Lapinjärveltä ja PK: Kiteeltä osoittivat kantojen säilyneen, mutta vain vaivaiset kolme yksilöä ilmoitettiin.

Verkkoperhosille kesä oli edellisen tavoin todella huono, itse asiassa heikoin koko päiväperhosseurannan aikana. Kaikki kuusi lajia olivat keskimääräistä vähälukuisempia, kirjo verkkoperhosen *Euphydryas maturna* yksilömäärä jopa koko seuranta-ajan pienin. Ratamoverkkoperhosta *Melitaea athalia* ja vain yhdestä havaintoruudusta ilmoitettua tummaverkkoperhosta *Melitaea diamina* on todettu yhtä vähän vain seurannan alkuvuosina.

Heinäperhosista viimeisen kymmenvuotiskauden pohjalukemiin laskivat saraikkoniittyperhonen *Coenonympha tullia*, täpläpapurikko *Pararge aegeria*, metsäpapurikko *Lasiommata petropolitana* ja tummahäräsilmä *Maniola jurtina*, jota ei edellisvuosista poiketen mainittu lainkaan Manner-Suomesta. Idänniittyperhonen *Coenonympha glycerion* puolestaan näyttäisi lähes

Kuva 4. Figure 4. Neitoperhonen *Nymphalis io* ilmoitettiin vuonna 2005 useammasta ruudusta (279) kuin yhtenäkin aikaisempaan seurantavuotena. Uusia ruutuja oli varsinkin Keski-Pohjanmaalla. Lisäksi laji ilmoitettiin kahdesta Koillismaan ruudusta ja kolmesta ruudusta Perä-Pohjanmaalta, joista Rovaniemen havainto on seurannan pohjoisin.

Kuva 5. Figure 5. Idänniittyperhosen *Coenonympha glycerion* esiintyminen on viime vuosina painottunut linjan Rauma–Kitee eteläpuolelle. Kesällä 2005 sen pohjoispuolelta tehtiin vain muutama havainto Keski-Pohjanmaalta (Kokkola, Pietarsaari).

Vuonna 2005 metsänokiperhonen *Erebia ligea* saavutti kahdeksantena lajina seurannassa 100 000 yksilön rajan. Nämä "satatonnarit" muodostavat yli puolet (52 %) päiväperhosten kokonaisyksilömäärästä.

Lajia Maakunta/kunta (ruutu) species Province/Community (10x10 km)	Lajia Maakunta/kunta (ruutu) species Province/Community (10x10 km)
57 PK: Kesälahti (686:65)	44 ES: Kerimäki (687:61)
56 ES: Joutseno/Imatra (678:59)	ES: Joutseno (678:58)
55 ES: Ruokolahti/Imatra (679:60)	43 St: Säkylä (677:25)
53 ES: Ruokolahti (680:58)	EH: Orivesi (683:35)
PK: Kitee/Tohmajärvi (689:67)	U: Hyvinkää (672:38)
50 U/V: Espoo/Vihti (669:36)	42 V: Parainen (669:24)
49 U: Sipoo/Helsinki/Vantaa (668:39)	U: Sipoo (670:40)
EK: Virolahti (671:53)	V: Dragsfjärd (666:24)
48 EK: Vehkalahti (672:50)	41 PH: Keuruu (690:36)
PK: Liperi (694:60)	U: Loviisa/Ruotsinpyhtää (670:46)
EH: Urjala (678:30)	ES: Joutseno/Imatra (677:59)
U: Siuntio (667:34)	ES: Joutseno (677:58)
46 EH: Kuhmoinen/Längelmäki (683:38)	V: Salo (670:28)
PK: Liperi (694:61)	40 U: Lapinjärvi (672:45)
EH: Nastola (677:43)	V: Perniö (667:28)
45 PS: Kuopio (698:55)	EK: Ylämaa (674:56)
EH: Urjala (678:31)	V: Laitila (677:21)
U: Porvoo (669:42)	PK: Rääkkylä (691:64)
U: Hyvinkää (672:37)	PK: Pyhäselkä (692:65)
PK: Rääkkylä (691:63)	EH: Valkeakoski (679:34)
ES: Ruokolahti/Imatra (679:59)	EH: Korpilahti (686:43)

Taulukko 3. Yhtenäiskoordinaattiruudut (10x10 km), joista ilmoitettiin vähintään 40 lajia vuonna 2005. Lajimäärän ollessa sama ruudut on järjestetty päiväperhosten runsauden (yksilöä/päivä) mukaan alenevasti.

Table 3. All 10-km quadrats with at least 40 butterfly species observed in 2005.

hävinnän levinneisyysalueensa pohjoisosista (kuva 5). Seurannan pohjoisimpia havaintoja olivat suonokiperhonen *Erebia embla* InL: Utsjoella ja maan itäosissa täpläpapuri PS: Kuopiossa. Koillismaalta todettiin kaksi uutta lajia, keltaniittyperhonen *Coenonympha pamphilus* ja tesmaperhonen. Kirjopapuri *Lopinga achine* ja paljakkakylmänperhoselle *Oeneis bore* kirjattiin seuranta-ajan suurimmat yksilömäärät.

Seuranta jatkuu - suolajit erityistarkkailuun!

Vähintään 40 lajin ruutujen määrä oli vuonna 2005 (42, taulukko 3) lähellä edellisen kymmenen vuoden keskiarvoa (41). Eniten ruutuja ilmoitettiin Uudeltamaalta (9), Etelä-Savosta (8), Etelä-Hämeestä (7) ja Pohjois-Karjalasta (7). Heikko päiväperhoske- sä näkyi varsinkin 50 lajin ruuduissa (6),

joita oli viimeksi yhtä vähän sateisena kesänä 1998.

Kaikille avoin valtakunnallinen päiväperhosseuranta jatkuu kesällä 2006. Missä tahansa Suomessa tehdyt havainnot sopivat mukaan, jos niistä ilmenevät yhtenäiskoordinaattiruutu (10 x 10 km), havaintovuosi, havaintopäivien määrä sekä havaintujen lajien laskettu tai arvioitu yksilömäärä. Tällä kertaa erityistarkkailuun on valittu soiden päiväperhosten. Seuraavaan katsaukseen ehtivät tiedot, jotka palautetaan Etelä-Karjalan Allergia- ja Ympäristöinstituuttiin perjantaihin 1.12.2006 mennessä. Seurannan lomake löytyy sekä Instituutin (www.ekay.net) että Seuran (www.perhostutkijainseura.fi) kotisivuilta. Sen voi täyttää koneella ja lähettää tulostettuna postissa tai sähköpostin liitteenä. Muistathan tallettaa sähköpostitse lähetettävän lomakkeen ennen lähettämistä! Perhoshavaintoja voi lähettää myös Excel-taulukkona tai lajilistana, kunhan olennaiset taustatiedot seuraavat mukana. Antoisia kesäpäiviä kaikille päiväperhosten parissa!

Kiitokset

Lämmin kiitos kaikille vuonna 2005 seurantaan osallistuneille, erityisesti Matti Aholalle Keski-Pohjanmaan tietojen kokoamisesta, Janne Heliölälle SYKE:n linjalaskentatiedoista, Juha Jantuselle valokuvista sekä Jari-Pekka Kaitilalle ja Tomi Salinille käsikirjoituksen parannusehdotuksista. Ympäristöministeriö on tukenut seurantaa vuonna 2005.

Mitä kuuluu soiden päiväperhosille?

Kesällä 2006 havainnoitsijoita pyydetään suuntamaan perhosretkensä lähiympäristön tutulle tai kauempanakin sijaitsevalle suolle. Jos alueelta löytyy vielä ojittamaton lämpäre, niin aina parempi! Etelä- ja Keski-Suomessa pääsääntöisesti vain rämeillä tai nevoilla elävistä kahdeksasta lajista (suokirjosiipi, suo-, räme-, muurain- ja rahkahopeatäplä, suonokiperhonen, rämekylmänperhonen ja saraikkoniittyperhonen) kaivataan uusia havaintoja, sillä lajit ovat vähentyneet merkittävästi seurannan 15 vuoden aikana. Mutta johtuuko se soiden ojituksista vai yksinomaan suoretkeilyn vähydestä? Lomakkeilla voi yksilömäärien ohella mainita lajiston muutoksista, esimerkiksi arvioida ojituksen vaikutuksia eri lajien esiintymiseen. Toki soilla elää muitakin päiväperhosia, kuten mansikkakirjosiipi, suokeltaperhonen, juolukasinisiipi ja pursuhopeatäplä, joten soiden perhosmaailma on tutustumisen arvoinen ilman "oikeita" suolajejakin! Havainnoista kootaan lyhyt yhteenveto seuraavan vuosikatsauksen yhteyteen.

Kimmo Saarinen

Muurainhopeatäplä — *Boloria freija*

Seurantaan vuonna 2005 osallistuneet ja havaintokunnat

Aaltio Jari: Sodankylä, Aalto Ari: Keuruu, Aarnio Hannu: Enontekiö, Muonio, Utsjoki, Ahola Matti: Alavieska, Haapajärvi, Haapavesi, Halsua, Juankoski, Kalajoki, Kannus, Kaustinen, Kokkola, Kuusamo, Kälviä, Kärkölä, Laihia, Lestijärvi, Lohtaja, Lumijoki, Nivala, Oulainen, Pihlpuudas, Piippola, Pyhäjoki, Pyhäjärvi, Raahen, Reisjärvi, Sievi, Siikajoki, Vihanti, Ylivieska, Alava Seppo: Sammatti, Aalesto Olli: Evijärvi, Ivalo, Lappajärvi, Muonio, Sotkamo, Utsjoki, Aalesto Pekka: Evijärvi, Ivalo, Muonio, Sotkamo, Utsjoki, Bagge Pauli: Korpilahti, Luhanka, Muurame, Bagh Peter von: Parikkala, Porvoo, Punkaharju, Bruun Henrik: Houtskari, Colliander Hans: Kesälahti, Cygnel Matts: Dragsfjärd, Eerikko Riitta: Heinola, Elfving Olli: Helsinki, Kirkkonummi, Miehikkälä, Porvoo, Virolahti, Ylämaa, Elfving Roope: Virolahti, Ylämaa, Eronen Jarmo: Asikkala, Kitee, Kärkölä, Fernelius Lars Erik: Sipoo, Glader Christer & Johanna: Parainen, Vaasa, Haahela Tari: Enontekiö, Muonio, Utsjoki, Haavikko Anja: Rovaniemen mlk., Hakalisto Arja: Imatra, Hamunen Paavo: Ilomantsi, Heikura Mikko: Kuhmo, Heino Ella: Ruokolahti, Heinen Pentti: Pälkäne, Helastie Ilkka: Porvoo, Helin Isto: Rauma, Tampere, Heliölä Janne: Orivesi, Helminen Olavi: Porvoo, Virolahti, Honkanen Pekka: Anjalankoski, Orimattila, Horneman Risto: Keminmaa, Pello, Tervola, Tornio, Ylitornio, Huhtanen Jarmo: Alastaro, Brändö, Eura, Eurajoki, Föglö, Hamina, Helsinki, Huittinen, Ilomantsi, Imatra, Inari, Jomala, Joutseno, Karkkila, Kesälahti, Kiihtelysvaara, Kitee, Kiukainen, Kontiolahti, Kumlinge, Kustavi, Köyliö, Lappeenranta, Lemland, Lumperland, Maarianhamina, Miehikkälä, Oripää, Oulu, Parikkala, Pori, Porvoo, Rautjärvi, Ruokolahti, Saltvik, Sipoo, Sund, Säkyä, Tohmajärvi, Turku, Tuupovaara, Ulvila, Utsjoki, Vahto, Vampula, Virolahti, Vårdö, Värsilä, Ylämaa, Yläne, Huotari Päivi: Oulu, Hyttinen Erkki & Kaarina: Nilsä, Varpaisjärvi, Hyttinen Juha: Lapinlahti, Nilsä, Rautavaara, Varpaisjärvi, Hytönen Reijo: Loviisa, Pernaja, Ruotsinpyhtää, Härkönen Matti: Sotkamo, Ipponen Matti: Kuusamo, Nurmijärvi, Taivalkoski, Jalonen Lassi: Porvoo, Virolahti, Jantunen Juha: Hanko, Imatra, Joutseno, Lappeenranta, Parainen, Ruokolahti, Saari, Sonkajärvi, Taipalsaari, Vaasa, Jarva Leena: Kiihtelysvaara, Kontiolahti, Jürgens Pasi: Espoo, Hanko, Helsinki, Karkkila, Kitee, Sipoo, Juutilainen Ilmari: Iisalmi, Kaavi, Yli I, Järvinen Orvo: Espoo, Perniö, Kaasinen Pirkko: Rääkkylä, Kajala Ilkka: Kuhmoinen, Längelmäki, Kallojärvi Tapiot: Oulu, Utajärvi, Kankaansivu Juha: Espoo, Helsinki, Sipoo, Vantaa, Vihti, Karhu Ali: Liperi, Karjalainen Raimo: Lohja, Karttunen Mika: Kesälahti, Kastu Merja: Raisio, Turku, Kauranen Juhani: Pyhäjärvi, Kelo Jorma: Espoo, Inari, Kuopio, Maaninka, Siilinjärvi, Utsjoki, Kelo Marko: Kuopio, Siilinjärvi, Keltanen Seppo: Imatra, Ruokolahti, Kero Inkeri: Kerimäki, Kitunen Matti: Anjalankoski, Kuusankoski, Klaus Pentti: Mäntymäki, Klemetti Teemu: Imatra, Joutseno, Koivikko Matti & Elisabet: Luhanka, Koivunen Anja: Hämeenlinna, Kokkonen Katri: Nurmme, Valtimo, Kolka Kimmo: Karkkila, Kontiokari Seppo: Isokyrö, Jämsä, Oulu, Vaasa, Koponen Juha: Tuusula, Korhonen Juha: Sammatti, Tervo, Koskinen Toivo: Kangasala, Orivesi, Kujala Pasi: Parikkala, Kulju Antti: Pyhäjärvi, Kulmala Kari: Jyväskylä, Korpilahti, Luhanka, Petäjävesi, Uurainen, Kunttu Panu: Halikko, Inari, Kuhmoinen, Kuokkanen Matias: Kemiö, Salo, Kuosmanen Antti: Pyhäselkä, Kuussaari Mikko: Finström, Kuopio, Lemland, Porvoo, Saltvik, Sipoo, Kytölä Raimo: Kyyjärvi, Kärkölä Juha: Imatra, Laasonen Erkki & Leena: Helsinki, Lahtinen Olli: Jyväskylän mlk., Laitinen Jarmo: Miehikkälä, Nastola, Lehtonen Ilari: Kaarina, Lieto, Lehtonen Samuli: Kaarina, Korppoo, Lieto, Leinonen Reima: Kajaani, Kuhmo, Paltamo, Ristijärvi, Suomussalmi, Vaala, Lemström Juha: Ruovesi, Tammisaari, Leppisalo Eila: Hyvinkää, Lindgren Eero: Oulu, Utajärvi, Lintervo Markku: Kemiö, Turku, Lohko Pentti: Ylämaa, Luukkonen Lauri: Kotka, Pyhtää, Majakallio Piia: Helsinki, Kirkkonummi, Miehikkälä, Porvoo, Pukkila, Virolahti, Ylämaa, Majala Juha: Enontekiö, Inari, Kankaanpää, Kiikoinen, Kuusamo, Nauvo, Pori, Turku, Utsjoki, Aetsä, Malinen Pekka: Inkoo, Karjaa, Kiikoinen, Kirkkonummi, Kustavi, Vammala, Malkio Harri: Pernaja, Marienberg Mauri: Rääkkylä, Martikainen Risto: Pälkäne, Mertanen Tuja: Parikkala, Punkaharju, Mäkelä Samu: Föglö, Nieminen Ari: Savonlinna, Valkeakoski, Niittymäki Minna: Lapinlahti, Varpaisjärvi, Nivamäki Jorma: Laitila, Nuoponen Pentti: Kirkkonummi, Nystöm Harry: Joutseno, Lappeenranta, Parainen, Anneli: Liperi, Ronkainen Jouni: Ii, Kuusamo, Taivalkoski, Ruohomäki Kai: Raisio, Turku, Saarinen Kimmo: Hanko, Imatra, Joutseno, Lappeenranta, Parainen, Puumala, Ruokolahti, Taipalsaari, Saarinen Marko: Lappeenranta, Salin Tomi: Inkoo, Kiikoinen, Nastola, Parainen, Vammala, Vantaa, Sallinen Tatu: Rääkkylä, Salonkoski Sami: Himanka, Kokkola, Kälviä, Lohtaja, Ylivieska, Sappinen Juhani: Valkeakoski, Savolainen Pekka: Kuopio, Schakir Ilhan: Kotka, Saltvik, Seuranen Ilkka: Tampere, Virolahti, Porvoo, Sivula Ritva: Rovaniemi, Sjöberg Tuomo: Hollola, Snickars Börje: Vaasa, Sojamo Esa: Taipalsaari, Sormunen Juha: Espoo, Heinola, Kirkkonummi, Nastola, Vihti, Styrman Reino: Siuntio, Sulkava Pentti: Keuruu, Vilppula, Virrat, Sulkava Raija & Risto: Keuruu, Sulkava Reijo: Ruovesi, Vilppula, Suoknuuti Markku: Pyhtää, SYKE: Alahärmä, Anjalankoski, Artjärvi, Askola, Espoo, Forssa, Halikko, Hollola, Huittinen, Hämeenlinna, Iitti, Jurva, Kaavi, Kiihtelysvaara, Kiikala, Kirkkonummi, Kortesejärvi, Kuortane, Kuusjoki, Kärkölä, Laihia, Laitila, Lammi, Lapinjärvi, Leppävirta, Liperi, Loppi, Maaninka, Mietoinen, Mäntsälä, Nastola, Nurmijärvi, Oripää, Orivesi, Paimio, Peräseinäjoki, Pietarsaari, Pori, Porvoo, Punkalaidun, Pyhäselkä, Pälkäne, Rautjärvi, Rääkkylä, Salo, Sammatti, Sipoo, Siuntio, Somero, Säkyä, Taivassalo, Tammela, Tammisaari, Toholampi, Turku, Tuupovaara, Tyrnävä, Toysä, Urjala, Vaasa, Vihti, Virrat, Yläne, Tahvanainen Kari: Enontekiö, Leppävirta, Telenius Päivikki: Sipoo, Vantaa, Teräs Anssi: Parainen, Toikka Ari: Vehkalahti, Tuoreniemi Sirkka: Espoo, Padasjoki, Tuovinen Anne & Eero & Eila & Matti: Kemi, Tuovinen Olavi: Kemi, Oulu, Turja Eija & Sauli: Urjala, Uusipaavalniemi Pentti: Hyvinkää, Luopioinen, Valtonen Anu: Hanko, Imatra, Joutseno, Lappeenranta, Parainen, Parikkala, Ruokolahti, Taipalsaari, Vanhanen Hannu: Espoo, Korppoo, Kuhmoinen, Vantanen Pekka: Forssa, Huittinen, Punkalaidun, Urjala, Varonen Kari: Kuusankoski, Taipalsaari, Viirala Antero: Ristiina, Viitanen Esko: Nummi Rusa, Tervola, Utsjoki, Virtanen Olli: Hanko, Kerava, Särkisalo, Vuorinen Tupu: Kitee, Vuoristo Ilkka: Pyhäranta, Äyräs Pirkko: Naantali, Ohman Ossi: Hamina.

Pikkuhäiveperhonen — *Apatura ilia*

Muita päiväperhoshavaintoja kesältä 2005

Kimmo Saarinen, J-P. Kaitila ja Tomi Salin

Edellisenä kesänä *InL*: Utsjoen Karigasniemeltä löytynyt vuorisinappiperhonen *Pontia callidice* ei ilmeisesti saanut pysyvää jalansijaa, sillä lajista ei tehty uusia havaintoja kesällä 2005. Siksi tänä vuonna järkytimme ruotsalaisten kollegojen sielunelämää vain perinteisten lajien uusilla, mutta sitäkin eksoottisemmilla löytöpaikoilla. Kun esimerkiksi karttaperhonen *Araschnia levana* ja häiveperhonen *Apatura iris* esiintyvät vain eteläisimmässä Ruotsissa, Skoonessa, oratuomeen sidoksissa oleva pihlajaperhonen *Aporia crataegi* elää erittäin paikoittaisena ainoastaan Tukholman eteläpuolisella alueella ja haapaperhonenkin *Limenitis populi* tulee Ruotsin itärannikolla nippanappa Tukholman pohjoispuolelle, Suomessa lajit kiihdyttävät vauhdilla pohjoiseen. Kahden viimeksi mainitun kohdalla voisi jopa aavistella, että havainnointi Torniojokilaaksossa Ruotsin puolella olisi ollut kenties "hieman puutteellista"...

Tummavirnaperhoseen *Leptidea reali* osataan kiinnittää nykyisin huomiota ja lajin potentiaalisia kandidaatteja talennettiin niin Ahvenanmaalta kuin Manner-Suomen eteläosista. Tätä kirjoitettaessa genitaalitarkistuksia ei juuri ole tehty ja joudumme edelleen odottamaan uutta, nykyistä luotettavampaa tietoa lajin esiintymiskuvasta Suomessa.

Häiveperhosen kannat varsinkin Kaakkois-Suomessa vahvistuivat edelleen ja se oli monin paikoin jopa haapaperhosta runsaampi. Esimerkiksi EK: Miehikkälässä muutamaa syöttirysään tuli parin viikon aikana reilusti yli sata yksilöä. Häiveperhosen leviäminen jatkui edelleen sekä Etelä-Hämeessä että itärajan tuntumassa, jossa pohjoisimmat havainnot tehtiin Pohjois-Karjalassa (Joensuu 9.7., Liperi 14.7.). Pikkuhäiveperhosta *Apatura ilia* todettiin heinäkuun puolivälin jälkeiseen vaellukseen liittyen useita satoja yksilöitä etelärannikolta lähinnä Porvoon-Dragsfjärdin välillä.

Harri Puranen

Idänhäränsilmä tavattiin jälleen vuonna 2005, jo kuudentena perättäisenä vuotena. Havaintopaikat ovat olleet supeita mutta lajille soveliaita, joten idänhäränsilmä elänee maamme kaakkoisosissa tällä hetkellä pysyvästi. Kuvassa suomalainen yksilö syysmaailaisen kukinnolla.

Summary:

A short overlook to the other records of butterflies given to the Society is made here. Because of favourable climate conditions several species have spread hundreds of kilometres towards north during the last decade and the phenomenon seems to get stronger and stronger. Compared to the western neighbour (Sweden), several species have established extremely northern populations in Finland. For example, the Map Butterfly *Araschnia levana* is nowadays common across the southern coast and along the eastern border of Finland. In 2005 it was not rare in Ks Kuusamo and it was even observed in Lkor Kemijärvi north from the polar circle! In Sweden the species occurs only in southernmost part of the country. Other similar examples are Black-veined White *Aporia crataegi*, which overwintered in the northernmost part of eastern Lapland, Silver-washed Fritillary *Argynnis paphia*, Poplar admiral *Limenitis populi* and Purple Emperor *Apatura iris*.

The following records of rare or endangered species are worth mentioning. Additional specimens of Real's Wood White *Leptidea reali* were observed in southwestern Finland. Recently established populations of Lesser Purple Emperor *Apatura ilia* probably still existed in N, but due to a strong migration in 17.7.2005 their status was difficult to be determined. During the migration event large numbers of Lesser Purple Emperors arrived at Ab and N and afterwards specimens were also observed in the larger area, including Ka and Sa. More than a hundred specimens were recorded. At the same migration event two additional specimens (one in NAFI) of White Admiral *Limenitis camilla* were recorded in Ab and N. Yellow-legged Tortoiseshell *Nymphalis xanthomelas* has local populations in Finland at least in some districts in N, Ka and Sa and probably also in Ab and Kb. Yet the number of specimens recorded annually is low, approximately 50 individuals were observed in 2005. Regarded as extinct in Finland, Dusky Meadow Brown *Hyponephele lycaon* seems to be in its way back to the Finnish fauna. Single specimens were recorded for the sixth year in row in southeastern part of the country (Ka, Sa). Large Copper *Lycaena dispar* also continued to spread and became more common. Several new colonies were found mainly in Ka and Sa in 2005.

Although the dates of some old records in databases indicate that a summer brood of Comma *Nymphalis c-album* (f. *hutchinsoni*) has been recognized a few times, the illustrated specimen collected in N Tammisaari (6.-10.7.2005) is one of the first confirmed records of the summer brood in Finland. According to the histogram, the similar summer brood of Small Tortoiseshell *Nymphalis urticae* is more common at least in southeastern Finland.

Esimerkiksi U: Hangon Russarössä havaittiin noin 25 yksilöä yhden päivän aikana (17.7.), mutta myöhemmin vain muutamia yksilöitä. Varsinaisen vaellustilanteen jälkeen yksilöt näyttivät hajaantuneen entistä laajemmalle alueelle ja hakeutuneen lajille sopiviin elinympäristöihin. Läntisinnä pikkuhäiveperhosta tavattiin V: Kemiöstä 26.7., itäisimmät yksilöt puolestaan heinäkuun lopussa ja elokuun alussa EK: Kotkasta, Haapasaaresta, Virolahdelta sekä ES: Joutsenosta. Kotimaassa kehittynyt kanta (läntinen Uusimaa) sen sijaan oli viime vuotta niukempi lentäen pääosin elokuun alkupuolella.

Myös karttaperhosen levittäytyminen ja yleistyminen jatkui edelleen. Etelärannikon kanta levisi yhä pohjoisemmaksi sisämaahan, jossa lajia tavattiin ensi kertaa paikallisena mm. EH: Hämeenlinnan ympäristössä. Itäisen kannan leviämistä havaittiin niin pohjoiseen kuin länteenkin. Laji todettiin uudestaan jo edellisenä vuonna saavutetussa Kainuussa (Kuhmo 13.6.). Uusia maakuntavalloituksia pohjoisessa olivat Koillismaa (Kuusamo 13.6.) ja Sompion Lappi (Kemijärvi). Lännessä lajia tavattiin PS: Kuopion länsipuolelta. Kaakkois-Suomessa eteläinen ja itäinen kanta ovat jo kohdanneet tai kohtaamassa Lappeenrannan-Parikkalan alueella. Kukapa olisi pari vuosikymmentä sitten, kun karttaperhosen ensimmäiset kotimaiset kannat oli juuri todettu PK: Ilomantsissa, osannut ennustaa tällaista kehityskulkua!

Seurannan runsaslukuisimmaksi lajiksi noussut neitoperhonen *Nymphalis io* todettiin kuluneena kesänä jälleen Koillismaalta (Taivalkoski 28.9.). Rovaniemen seudulla lajia nähtiin jo kymmenittäin, mutta todennäköisesti maailman pohjoisimmat neitoperhoset tähän mennessä havaittiin Inarin Lapista (Inari).

Edellisen vuoden tavoin isonokkosperhosen *Nymphalis xanthomelas* kanta vaikutti vahvalta, sillä havaintoja tehtiin muutamia kymmeniä heinäkuun lopulta elokuun puoliväliin. Osa yksilöistä saattoi liittyä vaelluksiin, mutta monet Uudellamaalla, Etelä-Karjalassa ja Etelä-Savossa tehdyt havainnot antavat hyvän syyn olettaa, että isonokkosperhonen kuuluu tällä hetkellä maassamme lisääntyvään lajistoon. Samanlainen tilanne saattaa olla kirsikkaperhosella *Nymphalis polychloros*, jota ilmoitettiin jälleen "perinteiseltä alueelta" Kaakkois-Suomesta (ES: Ruokolahti 23.7., PK: Kesälahti 14.8.).

Etelänhopeatäplää *Argynnis laodice* todettiin etelärannikolla hieman edellisvuosia niukemmin. Sen sijaan keisarinviitta *Argynnis paphia* runsastui pohjoisessa selvästi ja se oli niin OP: Oulun, Ks: Kuusamon kuin PeP: Rovaniemen alueella yleisin iso hopeatäplä. Lajin tummaa naarasmuotoa (f. *valesina*) todettiin sekä Oulun ympäristössä että Ahvenanmaalla. Varsinkin Ahvenanmaan kohdalla havainto on huomionarvoinen. Ennen vuotta 2003 alueelta tavattiin vain oransseja naaraita, mutta runsas vaellus Baltiasta kesällä 2003 toi samalla nyt tehtyjen havaintojen perusteella valesina-muodon geenin Ahvenanmaan keisarinviittakantaan.

Kuusamaperhonen *Limenitis camilla* nähtiin Suomessa vuoden tauon jälkeen. Seurantaan lähetetyn Lohjan havainnon ohella se todettiin U: Kirkkonummella 17.7. Haapaperhonen puolestaan todettiin jo toisena kesänä peräkkäin Satakunnasta (Vammala 3.7.). Oulun ja Kuusamon ympäristöissä laji oli jopa melko yleinen; Koillismaaltahan lienee aikaisemmin vain kaksi vanhaa havaintoa sekä pari tuoretta löytöä kesältä 2004.

Tummahäränsilmää *Maniola jurtina* havaittiin edellisiä vuosia niukemmin Itä-Suomessa (mm. LK: Parikkala 12.7.). Idänhäränsilmän *Maniola lycaon* ilmeinen paluuyritys maamme lajistoon jatkuu, sillä se todettiin jo kuudentena vuotena peräkkäin Kaakkois-Suomesta. Vaikka paria poikkeusta lukuun ottamatta

kyse onkin ollut yksittäisistä perhosista, havainnot on tehty jatkuvasti muutamalta suhteellisen pieneltä alueelta ja aina idänhäränsilmän kanalta soveliaasta elinympäristöstä. Kangasmet-sien avohakkuualueilta, hiekkakuopista ja muilta rutikuivilta alueilta tehdään perushavainnointia erittäin niukasti idänhäränsilmän lentoaikana elokuussa, joten vajaat 20 idänhäränsilmähavaintoa kuudelta viime vuodelta ei ole ihan mitätön lukema. Ehkäpä lajia kannattaisi etsiä kun-nolla!

Lentoajoiltaan kesä 2005 oli varsin tavan-omainen. Olosuhteet voidaan tiivistää sateiseen ja koleaan alkukesään (touko–kesäkuu), lämpi-mään heinäkuuhun sekä kuun lopulla alkaneisiin sateisiin, jotka huipentuivat elokuussa. Syys- ja lokakuu olivat hyvin lämpimiä ja vähäsateisia, minkä ansiosta mm. ruostenopsasiipi *Thecla betulae* nähtiin lennossa vielä lokakuussa (V: Rymättylä 8.10.). Aikuistalvehtijat jatkoivat aina kuun lopulle asti, mm. amiraali *Vanessa atalanta* PH: Korpilahdella 10.10., sitruunaperhonen *Gonepteryx rhamni* OP: Oulussa 12.10., nokkosperhonen *Nymphalis urticae* OP: Oulussa ja KP: Raahessa 12.10. sekä suruvaippa *Nymphalis antiopa* U: Kirkkonummella 29.10.

Varhaisia lentoaikoja todettiin edellisvuosiin verrattuna vähän, mm. täpläpapurikko *Pararge aegeria* ES: Ruokolahdella 11.5. ja pihlajaperhonen LK: Rautjärvellä 26.5. Sen sijaan loppukesästä toisen sukupolven yksilöitä nähtiin monista lajeista, ainakin paatsamasiniivestä *Celastrina argiolus* (OP: Utajärvi 14.8. – PS: Leppävirta 22.8.), kannussiniivestä *Cupido argiades* (PK: Kesälah-ti 20.8. – ES: Savonlinna 20.8.), hopeasiniivestä *Polyommatus amandus* (U: Porvoo 17.8.–18.8.), hohtosiniivestä *Polyommatus icarus* (PK: Rääk-kylä 19.8. – U: Vantaa 22.9.), karttaperhosesta (U: Kirkkonummi 13.7.), niittyhopeatäplästä *Boloria selene* (OP: Muhos 19.8. – PS: Leppävirta 2.9.), keltaniittyperhosesta *Coenonympha pamphilus* (V: Korpoo 2.9.) ja täpläpapurikosta (ES: Ruokolahti

Liuskaperhosen *Nymphalis c-album* talvehtiva syysukupolvi (autumn brood).

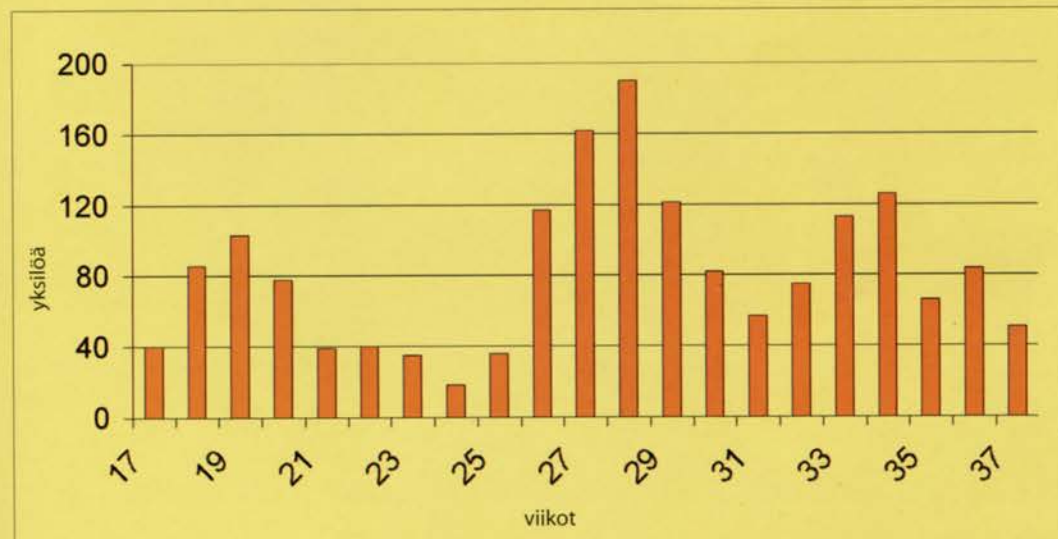
Liuskaperhosen *Nymphalis c-album* kesäukupolvi (summer brood).

28.8.).

Lopuksi vielä seurantavinkki kahden tutun aikuistalvehtijan lentoajoista. Etelä- ja Keski-Euroopassa nokkosperhosella *Nymphalis urticae* ja liuskaperho-sella *Nymphalis c-album* on yleisesti "väli/kesäpolvi", joka ei talvehdi. Suomessa-kin se näkyy nokkosperhosella varsinkin lämpiminä kesinä, mutta liuskaperho-sen kesäpolvi lienee harvinainen; ainakin pari varmennettua havaintoa tunne-taan viime vuosilta. Oheisen kuvan perusteella liuskaperhosen kesäpolven yk-silön ulkonäkö poikkeaa talvehtivista yksilöistä, mutta kuinka lienee nokkos-perhosen laita? Pelkästään lentoaikojen perusteella kesäukupolven yksilöitä ei voi erottaa, sillä eri sukupolvien lentoajat menevät päällekkäin kuten ohei-sesta kaaviosta käy ilmi.

Lähteet/ References:

Eliasson, C.U., Ryrholm, N., Holmer, M., Jilg, K. & Gärdenfors, U. 2005: Nationalnyckeln till Sveriges flora och fauna. Fjärilar: Dagfjärilar. Hesperiidae — Nymphalidae. ArtDatabanken, SLU, Uppsala.

Nokkosperhosen (*Nymphalis urticae*) havainnot ES: Joutsenossa 1991–2005

Hydraecia-lajit vertailussa

Harrastukseni alkuajoilta *Hydraecia*-yökkössuvusta tulee vääjäämättä mieleen hirveä määrä neulaamista ja joukko pettymyksiä, kun "varma *ultima*" taas kerran lopulta määritettiin *micaceaksi*, vaikka kolme viidestä "asiantuntijasta" oli jo ollut kanssani samaa mieltä. Tuolloin 70-luvulla *ultima* oli suuri harvinaisuus eikä juuri kukaan suomalainen harrastaja ollut nähnyt sitä kunnon sarjana. Tuohon aikaan kuuluu myös se, että *nordstroemi* sai vain saaristosta (jossa en tuolloin liikkunut) ja *petasitis* saatiin juuri ensi kerran Suomesta tänne vaeltaneena vuonna 1976, sillä tuolloin Ahvenanmaan löytö vuodelta 1938 oli "hyllillä". Suku *Hydraecia* ei tuolloin ollut minulla "hanskassa", ei edes lähellä sitä.

Nykyisin tunnen Suomen *Hydraecia*-lajit ulkonäöltä ainakin, jos yksilöt ovat kuntoon edes kohtuullisia. Iso apu tähän on se, että niitä kaikkia on tullut riittävästi vastaan niin, että kokoelmastani löytyy kunolliset sarjat lajeista ja lajin "perusolemus" ("tatsi" eli *touch*) on syöpynyt mieleeni. Pohdittavaa tuossa suvussa edelleenkin on ja poikkeavia yksilöitä tulee herkästi otettua talteen, sillä sekä *micacea* että *nordstroemi* ovat niin "monimuotoisia", että ajatus kuvaamattomien lisälajien olemassaolosta elää ja onhan Uralilta odotuslistalla vielä tuo *mongoliensis*.

Suvun *Hydraecia* avulla on helppo perustella perhosekokoelman merkitys tunnistamisen tärkeänä apuvälineenä. Kun jätetään pois se "selvä" tapaus eli *petasitis*, meillä on lajikolmikko, *micacea*, *nordstroemi* ja *ultima*, joille millekään ei voi antaa yhtä varmaa habitustuntomerkkiä. Kaikki nämä lajit vaihtelevat sekä väritykseltään että kuvioinniltaan, mutta keskimääräisesti lajit ovat "itsensä näköisiä" ehkä *micacea* lukuunottamatta. Usein määritys menee niin, että katsotaan onko *ultima* tai *nordstroemi*, jota tavataan kahta eri tyyppiä! Jos ei ole, niin sitten se on *micacea*. Ja olennaisinta on muistaa, että mikään yksittäinen tuntomerkki ei ole ratkaisevaa vaan niistä muodostuva kokonaisuus.

Genitaaleista koiraat on helppo tunnistaa. Jos et tunne habitukselta niin purista tuoreen koirasyksilön takapäätä voimakkaasti niin yksilön genitaalit pullahtavat auki. Levitä lämsiä vielä pinseteillä. Määritä tai määritytä yksilö.

Euroopan *Hydraecia*-lajien habitus

"helpot lajit": *H. petasitis*, *H. osseola* (lähinnä GB ja E-Ural; rav.kasvi salkoruusut (*Althaea*))

"vaikeat lajit": *H. micacea*, *H. ultima*, *H. nordstroemi*, *H. mongoliensis*

H. ultima: etu- ja takasiiven välinen kontrasti (värisävy) erittäin selvä

H. nordstroemi: etu- ja takasiiven välinen kontrasti vähäinen

H. mongoliensis: kuin "jättikokoinen *nordstroemi*"

H. micacea: "kaikki loput" eli ei erityistuntomerkkejä

H. micacea >< *H. nordstroemi*

H. micacea:

ETUSIIPI: Keskimäärin keskisarakeen rajat vahvemmat, jos tasavärisempi. Vaihtelee!

TAKASIIPI: Yleensä selvä keskipilkku

H. nordstroemi:

ETUSIIPI: Usein tasavärinen, joko kellertävä tai punertava. Nämä yleensä pieniä yksilöitä. Varsinkin ei-merenrantayksilöissä isompikokoista, kontrastisempaa tyyppiä, jolloin keskisarakeen keskivälistä ulkoreunaan tummempi varjostuma. (miksi näin?)

Keskisarakeen ulkoreuna kaartuu voimakkaammin sisään siiven etureunaan.

TAKASIIPI: Pohjaväri tasainen, usein tummempi. Vain harvoin keskipilkku näkyy.

H. micacea

♂

H. micacea

♂

H. nordstroemi

♂

H. nordstroemi

♂

H. ultima

♂

H. ultima

♂

H. micacea >> *H. ultima*

H. micacea:

ETUSIIPI: Ulompi pisteviiva ei kovin viisto, etureunatäplä ei ul. pv:n jatkeena, ei rasvankiiltainen, siipi leveämpi/lyhyempi

TAKASIIPI: Pohjaväri tummempi, ei voimakasta kontrastia etu- ja takasiiven välillä, hyvin usein selvä keskipilkku yläpuolella.

H. ultima:

ETUSIIPI: Ul. pv viistompi, etureunatäplä ul. pv:n jatkeena, rasvankiiltainen, kapea/pitkäsiipinen

TAKASIIPI: Pohjaväri silkkimäinen, vaaleampi, voimakas kontrasti etu- ja takasiiven välillä, keskipilkku yleensä puuttuu yp:lta, kaarijuova suora ja sen ulkopuolella kehneä.

H. nordstroemi >> *H. ultima*

H. nordstroemi:

ETUSIIPI: Keskisarakkeen ul. pv ei kovin viisto, kaartuu selvästi sisään etureunassa, etureunatäplä selvästi ei ul. pv:n jatkeena vaan ulompana. Lyhyempi/leveämpi siipi.

TAKASIIPI: Pohjaväri selvästi tummempi, ei voimakasta kontrastia etu- ja takasiiven välillä

H. ultima:

ETUSIIPI: Keskisarakkeen ul. pv viisto, etureunatäplä ul. pv:n jatkeena.

Pidempi/kapeampi siivenmuoto.

TAKASIIPI: Pohjaväri silkkinen, vaalea. Selvä kontrasti (etu-/takasiipi).

HUOM!

Yksilön koolla ei ole väliä (paitsi *H. petasitis* aina iso), muut joko isoja tai pieniä! Älä koskaan käytä yksittäistä tuntomerkkiä vaan kokonaisuutta. Kaikki lajit (paitsi *H. petasitis*) vaihtelevat ja mikään yksittäinen tuntomerkki ei ole täysin pitävä. *H. ultima* erottuu melko helposti valvontavalolla: on kiiltävä, kun *H. micacea* ja varsinkin *H. nordstroemi* on mattapintaisia!

H. petasitis:

ETUSIIPI: Aina iso, leveäsiipinen. Pohjaväri ei vaihtelee vaan on aina tumman violetinvivahteisen harmaanruskea. Keskisarakkeen ul. pv:ssä selvä kulma 1/3 siiven yläreunasta.

TAKASIIPI: Pohjaväri tasatunna. Keskipiste ja kaariviiva on, mutta erottuu huonosti.

H. micacea

♂

H. micacea

♂

H. petasitis

♂

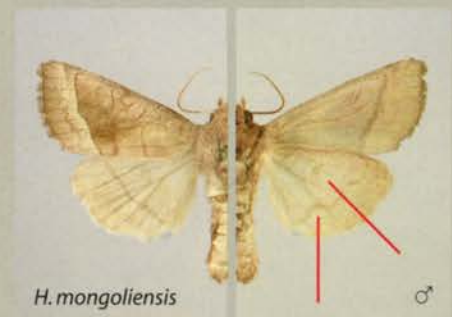
H. nordstroemi

♂

H. nordstroemi

♂

H. mongoliensis

♂

H. ultima

♀

H. ultima

♀

H. mongoliensis näyttää Etelä-Uralilla olevan aina meidän *H. nordstroemia* selvästi isompi eli se on kooltaan kutakuinkin yhtä iso kuin *H. petasitis*. Lajien väliset genitaalierot ovat kuitenkin pienet. Lajien määrittämisestä löydät lisätietoa vasta ilmestyneestä "Euroopan yökkösten" kahdeksannesta osasta eli Zilli, A., Ronkay, L. & Fibiger, M. 2005: Apameini. Noctuidae Europaeae, volume 8, Sorø.

Luonnonsuojeluasetus muuttui vuodenvaihteessa — Muuttuuko perhosharrastaja?

Isoapollo (*Parnassius apollo*) on edelleen rauhoitettu EU-direktiivilaji, mutta uhanalaisten lajien joukkoon sitä ei enää lueta.

Artikkelin kokosi Jari-Pekka Kaitila

SUMMARY:

The list of protected species in Finland (table 1) was somewhat changed at the beginning of year 2006. Collecting, disturbing, selling or exchanging of protected species is forbidden in Finland. Protection of species does not, however, safeguard the habitats of those species. Much more changes and additions came to the list of threatened species. There are two different categories of threatened species in Finland: threatened species (table 3) and species to be kept under strict under Nature Conservation Act (table 2). To the latter ones our law gives special status to the localities of these species. Destruction or harming of such a habitat becomes forbidden after it is delimited and the land-owner has been officially informed. Other threatened species have to be taken into account when the environmental value of a particular area is evaluated. The Ministry of environment has to monitor their populations.

Valtioneuvoston antama päätös (913/2005) 17.11.2005 muutti luonnonsuojeluasetusta päivittäessään niin rauhoitettujen kuin uhanalaisten lajien luettelot. Asetus astui voimaan 1.1.2006.

Rauhoitettujen lajien luetteloon tuli pieni muutos, mutta uhanalaisteluon tulleet muutokset olivat huomattavan suuria. Mitä merkitystä tällä päätöksellä on perhosharrastajalle? Uhanalaisten ja varsinkin erityisesti suojeltavien lajien listan päivitys saattaa osoittautua merkittäväksi muutokseksi koko perhosharrastuksen kannalta. Tämä päätös nimittäin antaa paljon uusia eväitä monien tärkeiden perhospaikkojen säilyttämiseen.

Mitä vaikutuksia on perhoslajin rauhoituksella?

Voimassa olevan luonnonsuojelulain (luonnonsuojelulaki 20.12.1996/1096) Suomessa rauhoitetut eliölajit listataan luonnonsuojeluasetuksen liitteessä 2 (taulukko 1), johon nyt tehtiin seuraavat muutokset: Rauhoitettujen lajien luetteloon **lisätään luh-takultasiipi** (*Lycaena helle*) ja sieltä **poistetaan hierakkalehtimittari** (*Scopula corivalaria*) ja **tyräkkikääriäinen** (*Lobesia euphorbiana*).

Lajirauhoituksella suojellaan rauhoitetun lajin yksilöitä kieltämällä lajin yksilöiden kerääminen. Keräämisen lisäksi yksilöiden myynti ja vaihtaminen on kielletty. Rauhoitettuja perhosia koskevat luonnonsuojelulain pykälät ovat seuraavat:

39 § Rauhoitussäännökset

Kiellettyä on rauhoitettuihin eläinlajeihin kuuluvien yksilöiden:

- 1) tahallinen tappaminen tai pyydystäminen;
- 2) pesien sekä munien ja yksilöiden muiden kehitystapojen ottaminen haltuun, siirtäminen toiseen paikkaan tai muu tahallinen vahingoittaminen; ja
- 3) tahallinen häiritseminen, erityisesti eläinten lisääntymisaikana, tärkeillä muuton aikaisilla levähdysalueilla tai muutoin niiden elämänsä kierron kannalta tärkeillä paikoilla.

Sellainen rauhoitetun linnun pesäpuu, joka on asianmukaisesti merkitty, tai suuren petolinnun pesäpuu, jossa oleva pesä on säännöissä käytössä ja selvästi nähtävissä, on rauhoitettu.

Selkärangattoman eläimen sellainen pyyntikeino, joka luonnonsuojelun kannalta on haitallinen, on kielletty. Tarkemmat säännökset kielletyistä pyyntikeinoista annetaan ympäristöministeriön asetuksella (24.6.2004/553).

40 § Kuolleena tavattu rauhoitettu eläin

Kuolleena tavattua rauhoitettua eläintä ei saa ottaa haltuun. Sellainen eläin voidaan kuitenkin toimittaa valtion tutkimuslaitokselle tutkitavaksi kuolinsyyntä toteamiseksi. (24.6.2004/553)

Jos 1 momentissa tarkoitettua eläimellä asianmukaisesti käsiteltynä on tieteellistä, opetuksellista tai keräilyarvoa, se saadaan ottaa talteen ja luovuttaa Luonnontieteelliselle keskusmuseolle, muulle luonnontieteelliselle museolle tai laitokselle, korkeakoululle tai alueellisen ympäristökeskuksen luvalla muullekin kuin edellä mainituille.

Mitä tässä pykälässä säädetään, ei koske 49 §:ssä tarkoitettuja eläinlajeja.

45 § Rauhoitettujen lajien kauppa

Muihin kuin 44 §:ssä tarkoitettuihin lajeihin kuuluvan rauhoitetun eläin- tai kasvilajin yksilön, sen osan tai johdannaisen maahantuonti, maastavienti, myyminen ja vaihtaminen sekä tarjoaminen myytäväksi tai vaihdettavaksi ilman alueellisen ympäristökeskuksen lupaa on kielletty.

Uhanalainen tai erityisesti suojeltava laji, mitä merkitystä?

Luonnonsuojeluasetuksen liitteessä 4 on lueteltu uhanalaiset ja erityisesti suojeltavat lajit. Se, että laji on uhanalainen tai erityisesti suojeltava ei rajoita lajin yksilöiden tallentamista, vaikka vastuullisen harrastajan ei tule tallentaa tällaisten lajien yksilöitä kuin vain erityisen perustellusta syystä (vrt. SPS:n eettiset säännöt). Sen sijaan lajien elinympäristöjen suojeluun säädöksellä on vaikutuksia.

Pelkkä uhanalaisuus ei merkitse kovin paljon

Uhanalaisia lajeja ovat sekä erityisesti suojeltavat lajit että ”pelkät” uhanalaiset lajit. Uudessa luonnonsuojeluasetuksessa on lueteltu 1410 uhanalaista eliölajia. 224 näistä on perhosia. Nämä uhanalaiset perhoslajit on esitetty taulukossa 3. Lajin uhanalaiseksi nimeämisen edellytyksenä on se, että se on kansainvälisen luonnonsuojeluliiton (IUCN) uhanalaisuuden arviointisääntöihin perustuen arvioitu johonkin kolmesta uhanalaisluokasta: CR = kriittisesti uhanalainen, EN = erittäin uhanalainen ja VU = vaarantunut. Nyt päivitetty lajiluettelo perustuu pääosin vuoden 2000 uhanalaisarviointiin (Suomen lajien uhanalaisuus 2000), josta on jätetty pois vain Ahvenanmaalla esiin-

tyvät lajit. Joitakin poikkeuksia lajiluettelossa kuitenkin on verrattuna vuoden 2000 ”punaiseen kirjaan” ja ne perustuvat SPS:n suojelutoimikunnan laatimaan päivitykseen 2004 ja luonnonsuojeluasetuksen valmistelun yhteydessä keväällä 2005 annettuihin lausuntoihin (mm. SPS:n lausunto). Viime kädessä päätös on kuitenkin tehty ympäristöministeriössä.

Vaikka lajin uhanalaisuus ei suoraan aiheuta luonnonsuojelulain mukaisia toimenpiteitä, sillä on välillistä vaikutusta. Ympäristöministeriön on eliölajien seurannassa otettava erityisesti huomioon uhanalaiset lajit. Samoin laki ympäristövaikutusten arvioinnista (468/1994, YVA-laki) velvoittaa ainakin periaatteessa selvittämään hankkeen vaikutukset uhanalaisiin lajeihin ja esittämään keinot ehkäistä haitallisia vaikutuksia.

Erityisesti suojeltavan lajin esiintymän rajausta tulevaisuuden suojelukeino

Huomattavasti enemmän käytännön merkitystä on sillä, että laji on erityisesti suojeltava. Merkittävää nimen omaan on, että rajaamalla erityisesti suojeltavan lajin esiintymä voidaan turvata kyseisen esiintymispaikan säilyminen.

Uhanalaisista lajeista 608 on erityisesti suojeltavia. Näistä 94 lajia on perhosia, jotka on esitetty taulukossa 2. Myös erityisesti suojeltavat lajit on valittu perustuen vuoden 2000 ”punaiseen kirjaan” aivan samoin poikkeuksin kuin uhanalaiset lajit. Pääsääntöisesti erityisesti suojeltavat lajit on luokiteltu jompaan kumpaan kahdesta korkeimmasta uhanalaisuusluokasta (CR, EN). Erityisesti suojeltavan lajin säilymiselle tärkeää esiintymispaikkaa ei saa hävittää eikä heikentää. Kielto tulee voimaan, kun alueellinen ympäristökeskus on rajannut esiintymispaikan ja tiedottanut siitä maanomistajalle. Alueelliset ympäristökeskukset oli-

Isokultasiipi (*Lycaena dispar*) nauttii laajaa lainsuojaa. Sitä suojelee sekä lajirauhoitus että EU-direktiivi, mutta ei enää erityisesti suojeltavan lajin asema. Uhanalaisten joukkoon se edelleenkin kuuluu.

vat tehneet noin 20 rajauspäätöstä yksityismaille 1.1.2005 mennessä. Ensimmäinen perhoslajin esiintymän rajausta tehtiin 25.1.2006 Uudenmaan ympäristökeskuksen toimesta ja se koski mailaskiiltokääräisen (*Cydia medicaginis*) esiintymää Hangon Lappohjassa (<http://www.ymparisto.fi/default.asp?contentid=167669&lan=fi>). Tulevaisuudessa luonnonsuojelulain erityisesti suojeltavia lajeja koskevaa pykälää tullaan varmasti hyödyntämään lajien esiintymien suojelussa ja monen erityisesti suojeltavan perhoslajin esiintymiä tullaan rajaamaan paljon lisää.

46 § Uhanalaiset lajit

Asetuksella voidaan säätää uhanalaiseksi lajiksi sellainen luonnonvarainen eliölaji, jonka luontainen säilyminen Suomessa on vaarantunut.

47 § Erityisesti suojeltavat lajit

Asetuksella voidaan säätää erityisesti suojeltavaksi lajiksi sellainen uhanalainen eliölaji, jon-

Taulukko 1. Rauhoitetut eläimet; perhoset (1.1. 2006 lähtien) / Table 1. Protected species in Finland

• etelämpurohopeatäplä, <i>Boloria thore</i> ssp. <i>thore</i>• harjusinisiipi, <i>Scolitantides vicrama</i>• isoapollo, <i>Parnassius apollo</i>• isokultasiipi, <i>Lycaena dispar</i>• juovapunatäplä, <i>Zygaena osterodensis</i>• juurilasisiipi, <i>Bembecia ichneumoniformis</i>• kalliosinisiipi, <i>Scolitantides orion</i>• kirjopapurikko, <i>Lopinga achine</i>• kirjoverkkoperhonen, <i>Euphydryas maturna</i>• lehtohopeatäplä, <i>Boloria titania</i>• luhtakultasiipi, <i>Lycaena helle</i>• muurahaissinisiipi, <i>Glaucopteryx arion</i>	• neidonkielikoi, <i>Cynaeda dentalis</i>• pikkuapollo, <i>Parnassius mnemosyne</i>• pohjantäpläpaksupää, <i>Hesperia comma</i> ssp. <i>catena</i>• punakeltaverkkoperhonen (keltaverkkoperhonen), <i>Euphydryas aurinia</i>• raunikiviyökoi (raunikikoi), <i>Caryocolum petryi</i>• sinilehtimittari, <i>Scopula decorata</i>• suomenlehtovähämittari, <i>Chloroclystis v-ata</i> ssp. <i>relicta</i>• tummaverkkoperhonen, <i>Melitaea diamina</i>• tundrasinisiipi, <i>Agriades glandon</i>• varjotäpläkoi, <i>Ethmia terminella</i>

ka häviämishuuhka on ilmeinen. Ympäristöministeriön on tarvittaessa laadittava ohjelma erityisesti suojeltavan lajin kannan tai kantojen elvyttämiseksi.

Erityisesti suojeltavan lajin säilymiselle tärkeän esiintymispaikan hävittäminen tai heikentäminen on kielletty.

Edellä 2 momentissa tarkoitettu kielto tulee voimaan, kun alueellinen ympäristökeskus on päätöksellään määritellyt erityisesti suojeltavan lajin esiintymispaikan rajat ja antanut päätöksen tiedoksi alueen

omistajille ja haltijoille. Kielto annetaan julkipanon jälkeen ja siitä on kuulutettava kunnan ilmoitustaululla siten kuin julkisista kuulutuksista annetussa laissa säädetään. Päätös on voimassa mahdollisesta valituksesta huolimatta, jollei valitusviranomaisen toisin päättä.

Erityisesti suojeltavan lajin esiintymispaikan suojelun lakkauttamisesta on vastavasti voimassa, mitä 30 §:n 3 momentissa säädetään suojeltuun luontotyyppiin kuuluvan alueen suojelun lakkauttamisesta.

Lähteet/ references:

WWW.ymparisto.fi/ luonnonsuojelu/ lajien suojelu

WWW.ymparisto.fi/ luonnonsuojelu/ lainsäädäntö

Rassi, P., Alanen, A., Kanerva, T. & Mannerkoski, I. (toim.) 2001: Suomen lajien uhanalaisuus 2000. – Ympäristöministeriö & Suomen ympäristökeskus, Helsinki. (= "punainen kirja")

Perhosten suojelutoimikunta (= SPS:n suojelutoimikunta) 2004: Uhanalaispäivitys ympäristöhallinnolle (julkaisemat).

Suomen Perhostutkijain Seura ry. (2005): Lausunto ympäristöministeriölle luonnonsuojeluasetuksen muuttamisesta (julkaisemat).

Taulukko 2. Erityisesti suojeltavat lajit / **Table 2.** Species to be kept under strict protection under the Nature Conservation Act

Pikkuperhoset

<i>Trifurcula headleyella</i>	niittyhumalakääpiökoi	CR
<i>Trifurcula subnitidella</i>	maitekääpiökoi	EN
<i>Nemophora cupriacella</i>	purtojuuriseulakoi	CR
	(purtojuuriseulakoi)	CR
<i>Cauchas breviantennella</i>	pohjansurvaiakoi	CR
<i>Nemopogon fungivorellus</i>	sokkelokääpiökoi	EN
<i>Bucculatrix argentsignella</i>	ketotöyhtökoi	
	(päivänkakkarakoi)	CR
<i>Bucculatrix latviaella</i>	kallioistöyhtökoi	CR
<i>Bucculatrix artemisiella</i>	marunatöyhtökoi	EN
<i>Bucculatrix ratisbonensis</i>	vallitöyhtökoi	EN
<i>Micrurapteryx gradatella</i>	linnunhernetikkukoi	EN
<i>Digitivalva reticulella</i>	jäkkäräverkkokoi	CR
	(jäkkäränkehrääjäkoi)	CR
<i>Klimeschia transversella</i>	ajuruohovarsikoi	EN
<i>Agonopterix capreolella</i>	aholattakoi	EN
<i>Depressaria beckmanni</i>	sekolattakoi	CR
<i>Depressaria chaerophylli</i>	kirvelilattakoi(kirvelikoi)	EN
<i>Ethmia terminella</i>	varjotäpläkoi	CR
<i>Perittia farinella</i>	ketohitukoi (ketoheinäkoi)	CR
<i>Stephensia brunnichella</i>	minttuhitukoi	EN
<i>Elachista bruuni</i>	hietahitukoi (hietahainäkoi)	EN
<i>Elachista vonschantzi</i>	luhtakastikkahitukoi	EN
<i>Coleophora albella</i>	valkoreunapussikoi	EN
<i>Coleophora conspicuella</i>	kaunokkipussikoi	EN
<i>Coleophora partitella</i>	töyräpussikoi	EN
<i>Coleophora lixella</i>	ajuruohopussikoi	EN
<i>Coleophora carelica</i>	karjalanpussikoi	CR
<i>Coleophora amellivora</i>	kulopussikoi	EN
<i>Coleophora directella</i>	kenttäpussikoi	EN
<i>Coleophora salicorniae</i>	suolakkopussikoi	CR
<i>Scythris laminella</i>	ketosukkulakoi	CR
<i>Aristotelia brizella</i>	laukkaneilikkahotokoi	
	(laukkaneilikkakoi)	CR
<i>Sophronia humerella</i>	paahdeväkaskoi	CR
<i>Isophrictis anthemidella</i>	sauramoviirukoi (sauramokoi)	EN
<i>Metzneria santolinella</i>	sauramomykerökoi	EN
<i>Bryothropha desertella</i>	särkkäsammalkoi	EN
<i>Athrips amoenellus</i>	paahdekoi	EN
<i>Gnorimoschema strelciellum</i>	kenttähietakoi	EN
<i>Scrobipalpa salinella</i>	suolayrttijäytjäkoi	CR
<i>Caryocolum petryi</i>	raunikkivyykoi (raunikkikoi)	CR
<i>Caryocolum schleichi</i>	hietaneilikavyykoi	
	(hietaneilikkakoi)	EN
<i>Zygaena osterodensis</i>	juovapunatäplä	CR
<i>Bembecia ichneumoniformis</i>	juurilasisiipi	EN
<i>Phtheochroa schreibersiana</i>	jalavakätkökääriäinen	
	(jalavavalekääriäinen)	CR
<i>Cochylinomorpha alternana</i>	kaunokkikätkökääriäinen	EN
<i>Cochyliodia richteriana</i>	marunakätkökääriäinen	
	(marunavalekääriäinen)	R
<i>Cochyliodia heydeniana</i>	kallioiskätkökääriäinen	EN

<i>Cnephasia alticolana</i>	karjalanharmokääriäinen	EN (RE)
<i>Cnephasia pasiuana</i>	ketoharmokääriäinen	EN
<i>Cnephasia communana</i>	isoharmokääriäinen	CR
<i>Clepsis lindebergi</i>	ahoaamukääriäinen	
	(kalmokääriäinen)	EN
<i>Clepsis illustrana</i>	taigakääriäinen	EN (NT)
<i>Clepsis neglectana</i>	aroamukääriäinen	EN
<i>Aterpia chalybeia</i>	luhtakirjokääriäinen	EN
<i>Capricornia boisduvaliana</i>	apilakirjokääriäinen	CR
<i>Pelochrista caecimaculana</i>	kaunokkipeilikääriäinen	EN
<i>Pelochrista infidana</i>	marunapeilikääriäinen	EN
<i>Cydia succedana</i>	maitekiiltokääriäinen	EN (VU)
<i>Cydia medicaginis</i>	mailaskiiltokääriäinen	
	(mailaskääriäinen)	CR
<i>Grapholita caecana</i>	paahdekiiltokääriäinen	EN (VU)
<i>Grapholita lunulana</i>	kuukiiltokääriäinen	CR
<i>Oidaematophorus rogenhoferi</i>	kallioissulkanen	CR
<i>Merrifieldia tridactyla</i>	dynnisulkanen	EN
<i>Aphomia zelleri</i>	dynnikoisa	EN
<i>Pempeliella dilutella</i>	pikkuarokoisa	EN (VU)
<i>Pempeliella ornatella</i>	isoarokoisa	EN (VU)
<i>Catastia marginea</i>	tervakoisa	EN
<i>Pima boisduvaliella</i>	hietikkokoisa	CR
<i>Catoptria fulgidella</i>	hopeajuovakoisa	EN
<i>Cynaeda dentalis</i>	neidonkielikkoisa	EN
<i>Udea elutalis</i>	idänokakoisa	EN
<i>Loxostege ephippialis</i>	lapinkirjokoisa	CR
<i>Pyrausta cingulatus</i>	nunnakirjokoisa	EN (VU)
<i>Pyrausta sanguinalis</i>	verikirjokoisa	EN (VU)
<i>Pyrausta auratus</i>	meiramikirjokoisa	CR (RE)
<i>Pyrausta ostrinalis</i>	kenttäkirjokoisa	EN
<i>Diasemia reticularis</i>	koukerokoisa	CR (RE)

Suurperhoset

<i>Lycaena helle</i>	luhtakultasiipi	VU
<i>Cupido minimus</i>	pikkusiniisiipi	EN
<i>Scolitantides vicrama</i>	harjusiniisiipi	CR
<i>Scolitantides orion</i>	kalliosiniisiipi	VU
<i>Glaucopteryx arion</i>	muurahaissiniisiipi	CR
<i>Boloria titania</i>	lehtohopeatäplä	EN
<i>Melitaea diamina</i>	tummaverkkoperhonen	EN
<i>Maniola lycaon</i>	idänhäränsilmä	CR (RE)
<i>Cyclophora quercimontaria</i>	pikkuvyömittari	CR (RE)
<i>Eupithecia fennoscandica</i>	tunturipikkumittari	VU
<i>Eupithecia pernotata</i>	viirupikkumittari	EN (VU)
<i>Chloroclystis v-ata ssp. relictata</i>	suomenlehtovähämättari	CR
<i>Borearctia menetriesii</i>	idänsiilikäs	CR
<i>Victrix umovii (Poliobrya u.)</i>	viherjäkälyökkönen	EN
<i>Cucullia argentea</i>	loistokaapuyökkönen	VU
<i>Athetis gluteosa</i>	ahdeyökkönen	VU
<i>Apamea anceps</i>	nummijuuriyökkönen	EN
<i>Agnorisma puniceum</i>	varjomaayökkönen	EN
<i>Euxoa recussa</i>	sahahietayökkönen	EN (VU)

Taulukko 3. Muut uhanalaiset lajit / Table 3. Threatened species

Pikkuperhoset

<i>Stigmella filipendulae</i>	laidunkääpiökoi	VU
<i>Stigmella lonicerarum</i>	kuusamakääpiökoi	VU
<i>Stigmella basiguttella</i>	paahdekääpiökoi	EN
<i>Ectoedemia subbimaculella</i>	läppäkääpiökoi	VU
<i>Ectoedemia agrimoniae</i>	verijuurikääpiökoi	VU
<i>Pseudopostega auritella</i>	luhtalippakoi	VU
<i>Nemophora metallica</i>	kultasurvaiaskoi	VU
<i>Lampronia morosa</i>	ruusuaamunkoi	VU
<i>Tinagma dryadis</i>	lapinvuokkovarsikoi	EN
<i>Tinagma ocnerostomellum</i>	neidonkielivarsikoi (neidonkielikoi)	VU
<i>Bucculatrix albedinella</i>	jalavatöyhtökoi (jalavakartanokoi)	VU (NT)
<i>Caloptilia falconipennella</i>	rantatikkukoi	EN
<i>Parornix finitimella</i>	pensaikkotaitekoi	EN
<i>Scythropia crataegella</i>	puistoseittikoi	VU
<i>Lyonetia prunifoliella</i>	valkokehtokoi	VU
<i>Levipalpus hepaticellus</i>	käpälälattakoi	VU
<i>Agonopterix hypericella</i>	kuismalattakoi	VU
<i>Agonopterix alstroemeriana</i>	katkolattakoi	VU
<i>Ethmia quadrillella</i>	kirjotäpläkoi	EN
<i>Elachista triatomea</i>	kolmitäplähitukoi	VU
<i>Elachista subocellea</i>	lustehitukoi	VU
<i>Elachista littorcola</i>	rantaveh্নähitukoi	EN
<i>Chrysoclista linneella</i>	lehmuskirjokoi	VU
<i>Heinemannia laspeyrella</i>	kaunokirjokoi	VU
<i>Hypercallia citrinalis</i>	linnunruohokoi	VU
<i>Aplota kadeniella</i>	tummakärsäköi	VU (NT)
<i>Coleophora unigenella</i>	lapinvuokkopussikoi (tunturipussikoi)	CR
<i>Coleophora albitarsella</i>	meiramipussikoi	VU
<i>Coleophora svenssoni</i>	kurjenhernepussikoi	VU
<i>Coleophora anatipennella</i>	lehtopussikoi	VU
<i>Coleophora pyrrhulipennella</i>	kanervapussikoi	VU
<i>Coleophora brevipalpella</i>	isopussikoi	VU
<i>Coleophora caelebipennella</i>	hietapussikoi	VU
<i>Coleophora absinthii</i>	koiruohopussikoi	VU
<i>Coleophora adelogrammella</i>	neilikkapussikoi	VU
<i>Coleophora gardesanelia</i>	piennarpussikoi	VU
<i>Coleophora artemisiella</i>	vallipussikoi	VU
<i>Coleophora hackmani</i>	kohokkipussikoi	VU
<i>Coleophora granulatella</i>	raidepussikoi	VU
<i>Coleophora dianthi</i>	ketopussikoi	VU
<i>Coleophora squalorella</i>	pilkupussikoi	EN (RE)
<i>Scythris obscurella</i>	idänsukkulakoi	VU
<i>Scythris empetrella</i>	dyynisukkulakoi	VU
<i>Stagmatophora anonymella</i>	ketovälkekoi	VU
<i>Aristotelia heliacella</i>	lapinvuokkonjätäjäkoi (lapinvuokkonjätäjäkoi)	CR
<i>Monochroa servella</i>	esikkokaitakoi	VU
<i>Monochroa ferrea</i>	harjukaitakoi	VU
<i>Eulamprotes superbella</i>	korukaitakoi	VU
<i>Gnorimoschema nordlandicellum</i>	kallioishietakoi	VU
<i>Caryocolum alsinellum</i>	ketovyökoi	CR
<i>Caryocolum blandelloides</i>	mäkihäikkivyökoi	EN
<i>Sophronia gelidella</i>	lapinvuokkoväkäskoi	CR
<i>Sophronia sicariella</i>	kärsämöväkäskoi	VU
<i>Anarsia lineatella</i>	luumukoi	VU
<i>Nothris verbasella</i>	tulikukkakoi	VU
<i>Brachmia dimidiella</i>	kirjo-olkikoi	VU
<i>Thiotricha subocellea</i>	meiramikoi	VU
<i>Zygaena loniceræ</i>	nätkelmäpunatäplä	VU
<i>Phtheochroa sodalana</i>	orapaatsamakätkökääriäinen	VU
<i>Gynnidomorpha gilvicomana</i>	lehtokätkökääriäinen	EN
<i>Olindia schumacherana</i>	valkovyökääriäinen	VU
<i>Endothenia oblongana</i>	kaskikirjokääriäinen	VU
<i>Endothenia marginana</i>		
ssp. <i>marginana</i>	kuusiokirjokääriäinen	EN
<i>Selenodes karelicus</i>	ahokirjokääriäinen	VU

<i>Argyroplote aquilonana</i>	tunturikirjokääriäinen	EN
<i>Ancylis kenneli</i>	luhtasirppikääriäinen	VU
<i>Rhopobota stagnana</i>	ruusuruohokääriäinen	VU
<i>Pelochrista huebneriana</i>	hietapeilikääriäinen	VU
<i>Eucosma guentheri</i>	somerikkopeilikääriäinen	EN
<i>Cydia leguminana</i>	jalavakiiltokääriäinen	VU
<i>Pammene splendidulana</i>	paistelatakkääriäinen	EN
<i>Dichrorampha consortana</i>	päivänkakkarakenttääriäinen	VU
<i>Dichrorampha sylvicolana</i>	ojakärsämökenttääriäinen	EN
<i>Dichrorampha heegerana</i>	hietikkokenttääriäinen	VU
<i>Dichrorampha alpinana</i>	ahokenttääriäinen	VU
<i>Prochoreutis solaris</i>	luhtatuikokoi	VU
<i>Pteropteryx dodecadactyla</i>	kuusamaviuhkanen	VU
<i>Stenoptilia islandica</i>	tunturisulkanen	EN
<i>Pselnophorus heterodactylus</i>	varjosulkanen	VU
<i>Adaina microdactyla</i>	punalatvasulkanen	VU
<i>Merrifieldia baliodactyla</i>	meiramisulkanen	VU
<i>Elegia similella</i>	tammenkuorikoisa (tammikuorikoisa)	EN
<i>Euzophora cinerosella</i>	koiruohokoisa	VU
<i>Pediasia contaminella</i>	hietahainäkoisa	VU
<i>Agriphila poliella</i>	soukkoheinäkoisa	EN
<i>Sitochroa palealis</i>	kalvaskoisa	VU
<i>Ostrinia palustralis</i>	punakoisa	VU
<i>Paratalanta hyalinialis</i>	isokuultokoisa (kuultokoisa)	VU

Suurperhoset

<i>Lemonia dumi</i>	maitiaiskehrääjä	VU
<i>Hemaris tityus</i>	ruusuruohokiitäjä	VU
<i>Parnassius mnemosyne</i>	pikkuapello	VU
<i>Colias hecla</i>	lapinkeltaperhonen	VU
<i>Colias tyche</i>	tunturikeltaperhonen	VU
<i>Lycaena phlaeas</i> ssp. <i>polaris</i>	pohjanpikkukultasiipi	VU
<i>Lycaena dispar</i>	isokultasiipi	EN
<i>Glaucopteryx alexis</i>	virnasinisiipi	VU
<i>Agriades glandon</i>	tundrasinisiipi	EN
<i>Euphydryas aurinia</i>	punakeltaverkkoperhonen	VU
<i>Melitaea cinxia</i>	täpläverkkoperhonen	VU
<i>Archiearis notha</i>	haapatytöperhonen	VU
<i>Thalera fimbrialis</i>	viherämittäri	VU
<i>Scopula corvularia</i>	hierakkalehtimittäri	VU
<i>Scopula rubiginata</i>	rusolehtimittäri	VU
<i>Phibalapteryx virgata</i>	hietamittäri	VU
<i>Epirrhoe pupillata</i>	saaristoraanumittäri	VU
<i>Entephria flavicinctata</i>	pahtapohjanmittari	VU
<i>Entephria nobiliaria</i>	kurupohjanmittari	VU
<i>Philereme vetulata</i>	harmopaatsamamittäri	VU
<i>Philereme transversata</i>	ruskopaatsamamittäri	VU
<i>Perizoma minoratum</i>	pohjannauhamittäri	VU
<i>Eupithecia egenaria</i>	lehmuspikkumittäri	VU
<i>Aplocera plagiata</i>	mäkiokamittäri	VU
<i>Pseudopanthera macularia</i>	pannterimittäri	VU
<i>Hypoxystis pluviana</i>	sademittäri	VU
<i>Cleorodes lichenarius</i>	jäkälämittäri	EN
<i>Gynaephora selenitica</i>	rämeäkarvajalka	VU
<i>Hyphoraia aulica</i>	ketosiilikäs	VU
<i>Polypogon lunalis</i>	kuuyökkönen	EN
<i>Phytometra viridaria</i>	linnunruohoyökkönen	VU
<i>Lygephila viciae</i>	sumuvirnayökkönen	VU
<i>Euchalcia modestoides</i>	varjopatinayökkönen	VU
<i>Cucullia absinthii</i>	malikaapuyökkönen	VU
<i>Charanyca trigrammica</i>	kolmiviiruyökkönen	VU
<i>Conistra rubiginosa</i>	pilkkuپییویökkönen	VU
<i>Amphipoea crinanensis</i>	tummasekoyökkönen	VU
<i>Calamia tridens</i>	viheryökkönen	VU
<i>Protarchanara brevilinea</i>	ruokohämy-yökkönen	VU
<i>Lacanobia w-latinum</i>	suotarhayökkönen	VU
<i>Standfussiana simulans</i>	vajayökkönen	VU
<i>Spaelotis ravidia</i>	lattaamaayökkönen	VU

Kirjotäpläkoi (*Ethmia quadrillella*) on yksi "perusuhanalaisista".

Nunnakirjokoisa (*Pyrausta cingulatus*) on yksi monesta kangasajuruoholla (*Thymus serpyllum*) elävästä lajeista, jonka asema muuttui uhanalaisarvioinnin päivityksessä 2004 "perusuhanalaisesta" erityisesti suojeltavaksi lajiksi.

Ahvenanmaalla oma lainsäädäntö

Suomen luonnonsuojelulaki ei ole voimassa Ahvenanmaalla, vaan siellä noudatetaan omaa lainsäädäntöä. Tästä syystä Ahvenanmaalla on oma rauhoitettujen lajien luettelo (taulukko 4), joka vaikutuksiltaan vastaa Suomen lainsäädännön määräyksiä.

Suomen uhanalaisarvioinneissa Ahvenanmaa on osa kokonaisuutta eli osa Suomea. Siksi uhanalaisten lajien luettelossa (Rassi ym. 2000) on mukana lajeja, jotka esiintyvät Suomessa vain Ahvenanmaalla. Nämä taulukossa 5 esitetyt lajit eivät kuulu Suomen uhanalaisten lajien joukkoon eikä niiden esiintymillä ole samanlaista lainsäädännön antamaa turvaa.

Taulukko 4. Ahvenanmaalla rauhoitetut lajit / **Table 4.** Protected species in the Åland Islands

<i>Phyllonorycter lantanellus</i>	heisimiinakoi
<i>Scythropia crataegella</i>	puistoseittikoi
<i>Depressaria libanotidella</i>	hirvenputkilattakoi
<i>Ethmia pyrausta</i>	nokitäpläkoi
<i>Coleophora inulae</i>	hirvenjuuripussikoi
<i>Metzneria aestivella</i>	kurhomykerököi
<i>Caryocolum cauliginellum</i>	äkämävyökoi
<i>Syncopacma taeniolella</i>	raunionunnakoi
<i>Endothenia nigricostana</i>	pähkämökirkokoi
<i>Bembecia scopigera</i>	juurilasiiipi
<i>Parnassius apollo</i>	isoapollo
<i>Parnassius mnemosyne</i>	pikkuapollo
<i>Bena prasinana</i>	heloyökkönen

Taulukko 5. Vain Ahvenanmaalla esiintyvät uhanalaiset lajit / **Table 5.** Endangered species, which occur in Finland only in the Åland Islands

<i>Stigmella crataegella</i>	hakakääpiökoi	VU
<i>Stigmella hybnerella</i>	lehdeskääpiökoi	VU
<i>Caloptilia cuculipennella</i>	saarnitikkukoi	EN
<i>Povolnya leucapennella</i>	tammitikkukoi	EN
<i>Phyllonorycter lantanellus</i>	heisimiinaajakoi	VU
<i>Paraswammerdamia albicapitella</i>	oratuomiharsokoi	EN
<i>Depressaria libanotidella</i>	hirvenputkilattakoi	EN
<i>Elachista disparella</i>	piennarhitukoi	VU
<i>Diurnea fagella</i>	kevättynkäköi	EN
<i>Mompha miscella</i>	päivännoutotupsukoi	VU
<i>Coleophora hemerobiella</i>	kehnäpussikoi	VU
<i>Coleophora succursella</i>	ketomarunapussikoi	EN
<i>Coleophora inulae</i>	hirvenjuuripussikoi	CR
<i>Metzneria aestivella</i>	kurhomykerököi	CR
<i>Teleiodes wagai</i>	pähkinäjäytäjäkoi	VU
<i>Teleiodes sequax</i>	päivännoutojäytäjäkoi	VU
<i>Caryocolum tischeriellum</i>	nuokkukohokkivyökoi	CR
<i>Caryocolum cauliginellum</i>	äkämävyökoi	EN
<i>Cochylidia rupicola</i>	punalatvakätkökääriäinen	EN
<i>Cnephasia incertana</i>	pikkuharmokääriäinen	EN
<i>Choristoneura hebenstreitella</i>	tammirullakääriäinen	EN
<i>Epiblema obscurum*</i>	hirvenjuurilaikkukääriäinen	VU
<i>Pammene albuginana</i>	tammilatvakääriäinen	EN
<i>Agrochola nitida</i>	ruutumäkiyökkönen	EN

HUOM. * = lajilla tunnetaan nykyisin populaatioita myös Manner-Suomen alueelta

NOTE * = there are nowadays populations known also in Finnish mainland

SUMMARY:

The Åland Islands is an autonomic province and has its own laws. Therefore they have their own list of protected species (table 4). In IUCN evaluations the Åland Islands is considered as a part of Finland. Therefore some species in Finland only occurring in the Åland Islands are included in Finnish red data book (Rassi et al. 2000). Those species are listed in table 5. In the Åland Islands the law does not give similar value to endangered species as the Finnish law.

Hävinneet lajit uhkaavat "hävitä"

Vuonna 2000 arvioitiin Suomesta hävinneen yhteensä 25 perhoslajia (Rassi ym. 2000). Viimeisimpien päivitysten (Perhosten suojelutoimikunta, 2004) jälkeen hävinneitä oli enää vain 17 lajia ja lisäksi neljästä muustakin lajista on tehty useita uusia havaintoja. Tarkemmin tilanne on esitetty taulukoissa 6 ja 7.

Mistä oikein on kysymys? Olimmeko ennen vuotta 2000 niin paljon surkeampia perhosten etsijöitä vai onko tilanne todella muuttunut? Henkilökohtaisesti olen jälkimmäisen vaihtoehdon kannalla ja vuoden 2000 uhanalaisarviointiin vahvasti sotkeutuneena iloinen siitä, että useimpien uudelleen löytyneiden häviämisen syyksi arvioitiin joko *Mufeli* luontainen fluktuatio tai ? eli syytä ei tunneta! Lämmin ilmastojakso on hyödyttänyt monia lajeja, myös meiltä jo syystä tai toisesta hävinneitä lajeja. Katoavatko maamme "hävinneet lajit" kokonaan ilmastomme lämmetessä?

SUMMARY:

In the evaluation in the year 2000 a total of 25 species were considered as regionally extinct (RE) in Finland. Since then, eight species of them have been found again and are now considered to occur as resident in Finland. Additionally, there are new records of four further species. In the earlier evaluations the reason for extinction of most of these species was thought to be natural fluctuation or the reason was not known. The reason for the re-occurrence of some of these species is probably favourable weather or climatic conditions during several years in row. Is warming climate going to make our extinct species "endangered"?

Taulukko 6. Edelleen hävinneeksi luokitellut lajit / **Table 6.** Species still regarded as regionally extinct in Finland

<i>Argyresthia glaucinella</i>	tammitarhakoi
<i>Ochsenheimeria taurella</i>	ruisnurmikoi
<i>Agonopterix laterella</i>	ruiskaunokkilattakoi
<i>Pseudotelphusa scalella</i>	kirjojäytjäkoi
<i>Zygaena minos</i>	pukinpunätäplä
<i>Aethes tesserana</i>	täpläkätökääriäinen
<i>Cochylis posterana</i> *	kalvaskätökääriäinen
<i>Endothenia nigricostana</i>	pähkämökirjokääriäinen
<i>Grapholita discretana</i>	humalakiiltokääriäinen
<i>Capperia trichodactyla</i>	nukulasulkanen
<i>Catastia kistrandella</i>	tunturikoisa
<i>Sciota rhenella</i> *	poppelikoisa
<i>Acrobasis sodalella</i>	tammikäärökoisa
<i>Udea accolalis</i> *	pikkuokakoisa
<i>Pyrausta nigratus</i>	surukirjokoisa
<i>Lasiommata megera</i>	ruostepapurikko
<i>Scopula decorata</i> *	sinilehtimittari

HUOM. *- merkki tieteellisen nimen perässä tarkoittaa, että lajista on uusia havaintoja Suomesta, mutta lajin ei ole vielä tulkittu kotiutuneen

NOTE * = new records from Finland but the species is not considered as resident

Lehmämittari (*Hemithea aestivaria*) palasi ryminällä Suomen lajistoon 2000-luvun alussa vuosikymmenien tauon jälkeen. Kuva Pertti Pakkanen

Taulukko 7. Nyt kotimaisiksi tulkitut lajit (luokiteltu hävinneeksi vuonna 2000), uusi uhanalaisluokka on viimeisessä sarakkeessa. / **Table 7.** Species now considered as resident (regarded as regionally extinct in 2000).

<i>Coleophora squalorella</i>	pilkupussikoi	EN
<i>Cnephasia alticolana</i>	karjalanharmokääriäinen	EN
<i>Pyrausta auratus</i>	meiramikirjokoisa	CR
<i>Diasemia reticularis</i>	koukerokoisa	CR
<i>Hyponephele lycaon</i>	idänhäränsilmä	CR
<i>Hemithea aestivaria</i>	lehmämittari	LC
<i>Cyclophora quercimontaria</i>	pikkuvyömittari	CR
<i>Borearctia menetriesii</i>	idänsiilikäs	CR

SPS mukana Luontoliiton kevätseurannassa — OSALLISTU

Luonto-Liiton valtakunnallisessa kevätseurannassa tarkkaillaan kevään edistymistä. Tämän vuoden teemana ovat perhoset ja seurannan yhteistyökumppanina on SPS. Mukana on 39 vakiolajin lisäksi kuusi perhoslajia eli perusseurannan sitruunaperhonen ja nokkosperhonen sekä ruostesiiven toukka, koivutyttöperhonen, neitoperhonen, kangasperhonen, paatsamasinisiipi ja

lanttuperhonen.

Seurantaviikonloput ovat 18.-19.3., 1.-2.4., 15.-16.4., 29.-30.4., 13.-14.5. ja 27.-28.5. Niiden jälkeisinä torstaina Ylen Aamu-tv:n lähetyksissä kerrotaan havainnoista ja kevään edistymisestä (mukana myös Seuran edustajia). Ilmoita havaintosi seurantaan ja myös muita kevään perhoshavaintoja Seuran nettisivulle.

Seurantaan voi tutustua tarkemmin uusitulla kevätseurantasivustolla (www.luontoliitto.fi/kevatseuranta). Havainnot voi ilmoittaa netissä, sähköpostitse, paperilomakkeella tai tekstiviestein.

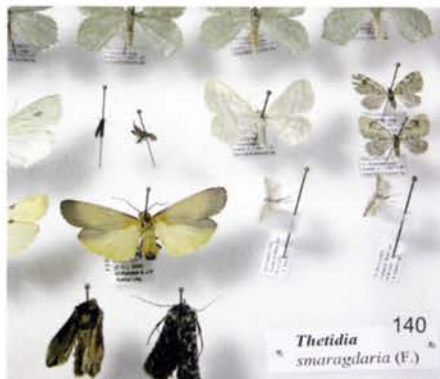
Koivutyttöperhonen

Tarvikevälityksen tuotteet ja hinnat (voimassa 1.3.2006 lähtien)

Tarvikevälitys toimii Seuran toimitiloissa Helsingin Herttoniemeessä. Paikan päältä tarvikkeita voi noutaa aina tiistaisin klo 15–20 sekä toukokuun alusta kesäkuun puoliväliin myös torstaisin samaan kelloaikaan. Tuotteiden tilaaminen postitse tai matkahuollon kautta on sekin mahdollista. Kaikkia tässä luettelossa mainittuja tuotteita pyritään pitämään varastossa koko ajan — poikkeuksena tilaus-tuotteet, joista varastossa on ainoastaan mallikappaleita. Tilaustuotteiden toi-

mitusaika vaihtelee kahdesta kolmeen kuukauteen ja osaa niistä tilataan yhteistilauksena vain kerran vuodessa (kysy lisää tarvikevastaavalta). Seuran WWW-sivuilta voit tarkastaa viimeisimmän tuotteiden varastotilanteen ja uusimmat tarvikevälityksen uutiset.

Huomioithan, että tarvikkeita toimitetaan VAIN Seuran JÄSENILLE.

Neulat

Neulavalikoimamme kattaa hyönteisneulat aina pienimmistä mikroneuloista (paksuus 0,10 mm) aina koon 5 mikroneulaan. Näillä pystyt neulaamaan talteenotettavat hyönteiset pienimmistä mikroperhosista suurikokoisimpiin kiitäjiin ja kovakuoriaisiin asti. 12 millimetriä pitkät mikroneulat on tehty ruostumattomasta teräksestä ja 38 millimetriä pitkät nupipäiset hyönteisneulat ovat mustapassivoitua terästä. Hyönteisneulojen paksuudet ovat 0,25 millimetristä (koko 000) aina viiden sadasosamillin välein 0,60 millimetriin (koko 5). Kromattuja 10 millimetriä pitkiä etikettineuloja voit käyttää esimerkiksi kokoelma- tai mallilaitokoiden lajinimetikettien kiinnittämiseen laatikon pohjaan.

KOODI	NIMI	YKS	HINTA	MUUTA
101	MIKRONEULA 0,10 mm 500 kpl	rasia	13,00	
102	MIKRONEULA 0,15 mm 500 kpl	rasia	10,00	
103	MIKRONEULA 0,20 mm 500 kpl	rasia	10,00	
111	HYÖNTEISNEULA 000 100 kpl	pussi	3,50	
112	HYÖNTEISNEULA 000 1000 kpl	paketti	26,00	
113	HYÖNTEISNEULA 00 100 kpl	pussi	3,50	
114	HYÖNTEISNEULA 00 1000 kpl	paketti	26,00	
115	HYÖNTEISNEULA 0 100 kpl	pussi	3,50	
116	HYÖNTEISNEULA 0 1000 kpl	paketti	26,00	
117	HYÖNTEISNEULA 1 100 kpl	pussi	3,50	
118	HYÖNTEISNEULA 1 1000 kpl	paketti	26,00	
119	HYÖNTEISNEULA 2 100 kpl	pussi	3,50	
120	HYÖNTEISNEULA 2 1000 kpl	paketti	26,00	
121	HYÖNTEISNEULA 3 100 kpl	pussi	3,50	
122	HYÖNTEISNEULA 3 1000 kpl	paketti	26,00	
123	HYÖNTEISNEULA 4 100 kpl	pussi	3,50	
124	HYÖNTEISNEULA 4 1000 kpl	paketti	26,00	
125	HYÖNTEISNEULA 5 100 kpl	pussi	3,50	
126	HYÖNTEISNEULA 5 1000 kpl	paketti	26,00	
140	ETIKETTINEULA 500 kpl	rasia	6,00	

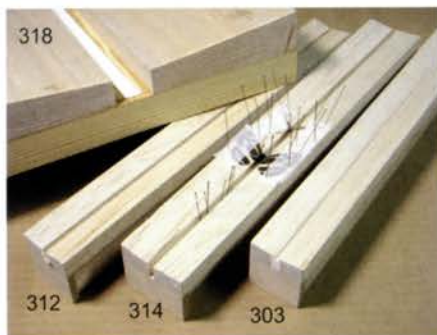
Laatikot

Neulattujen hyönteisten säilyttämiseen on tarjolla laatikoita styroxista kaksipuoleisista varastolaatikoista lakattuihin lasikantisiin puulaatikoihin. Tsekki-valmisteiset umpi- ja lasikantiset puurunkoiset laatikot on päällystetty mustalla kangasteipillä ja niiden pohjamateriaalina on 10 mm paksu alveoliitti. Viimeistelyltään edustavimpia ovat leppäpuiset lakatut lasikantiset puulaatikot, joita on saatavana myös mahongin väriksi petsattuna. Näitä lakattuja laatikoita käyttäen olemme myös tilaamassa 20:n ja 10:n laatikon kokoelmakaapistoja 40x50 ja 50x70 cm kokoisilla laatikoilla — kysy lisää. Pelkkää laatikon pohjamateriaalia (10 mm alveoliitti) on mahdollista tilata määrämittoihin leikattuna.

KOODI	NIMI	YKS	HINTA	MUUTA
201	VARASTOLAATIKKO 20x30x10 STYROX	kpl	6,00	
202	VARASTOLAATIKKO 40x30x10 STYROX	kpl	8,00	
211	LAATIKKO UMPI 9x12	kpl	6,00	
212	LAATIKKO UMPI 15x18	kpl	8,00	
213	LAATIKKO UMPI 15x23	kpl	9,00	
214	LAATIKKO UMPI 24x30	kpl	14,00	
214B	LAATIKKO UMPI 23.5x29.5	kpl	14,00	
215	LAATIKKO UMPI 30x40	kpl	17,00	
216	LAATIKKO UMPI 40x50	kpl	24,00	
221	LAATIKKO LASI 9x12	kpl	7,00	
222	LAATIKKO LASI 15x18	kpl	11,00	
223	LAATIKKO LASI 15x23	kpl	12,00	
224	LAATIKKO LASI 24x30	kpl	16,00	
225	LAATIKKO LASI 30x40	kpl	19,00	
226	LAATIKKO LASI 40x50	kpl	27,00	
232	LAATIKKO LASI Leppä 15x18	kpl	16,00	Tilaustuote
233	LAATIKKO LASI Leppä 15x23	kpl	17,00	Tilaustuote
234	LAATIKKO LASI Leppä 23x30	kpl	20,00	Tilaustuote
235	LAATIKKO LASI Leppä 30x40	kpl	24,00	Tilaustuote
236	LAATIKKO LASI Leppä 40x50	kpl	33,00	Tilaustuote
242	LAATIKKO LASI Leppä/mahonki 15x18	kpl	16,00	Tilaustuote
243	LAATIKKO LASI Leppä/mahonki 15x23	kpl	17,00	Tilaustuote
244	LAATIKKO LASI Leppä/mahonki 23x30	kpl	20,00	Tilaustuote
245	LAATIKKO LASI Leppä/mahonki 30x40	kpl	24,00	Tilaustuote
246	LAATIKKO LASI Leppä/mahonki 40x50	kpl	33,00	Tilaustuote
299	LAATIKON POHJAMATERIAALI (määrämittäisena)	m ²	23,00	Tilaustuote

TARVIKKEIDEN TILAAMINEN

Tarvikkeiden tilaamiseen liittyvät tiedot löydät tämän kuvaston viimeiseltä sivulta

Levityslaudat

Kaikki levityslaudat ovat balsapintaisia ja niiden pituus on 30 senttimetriä. Peruslautojen tasojen kulma on 6 astetta ja jyrkkien 10 astetta. Lautojen kokonaisleveydet vaihtelevat raon leveyden (1–25 mm) mukaan aina 3,4 senttimetrinä 23 senttimetriin. Lautoja suojaavassa laatikossa (32x42x9 cm) voit kuljettaa keräilymatkalla mukana levityslautoja koosta riippuen jopa 11 kappaletta ja vaikkapa levittää kokoelmayksilöt heti tuoreeltaan.

KOODI	NIMI	YKS	HINTA	MUUTA
301	LEVITYSLAUTA MIKRO 1,0 mm	kpl	7,00	
302	LEVITYSLAUTA MIKRO 1,5 mm	kpl	7,00	
303	LEVITYSLAUTA MIKRO 2,0 mm	kpl	7,00	
311	LEVITYSLAUTA MAKRO 2 mm	kpl	7,00	
312	LEVITYSLAUTA MAKRO 3 mm	kpl	7,00	
313	LEVITYSLAUTA MAKRO 4 mm	kpl	7,00	
314	LEVITYSLAUTA MAKRO 6 mm	kpl	8,00	
315	LEVITYSLAUTA MAKRO 8 mm	kpl	8,00	
316	LEVITYSLAUTA MAKRO 11 mm	kpl	8,00	
317	LEVITYSLAUTA MAKRO 14 mm	kpl	8,00	
318	LEVITYSLAUTA MAKRO 25 mm	kpl	15,00	
322	LEVITYSLAUTA MAKRO 3 mm JYRKÄ	kpl	8,00	UUTUUS
323	LEVITYSLAUTA MAKRO 4 mm JYRKÄ	kpl	8,00	UUTUUS
324	LEVITYSLAUTA MAKRO 6 mm JYRKÄ	kpl	9,00	UUTUUS
325	LEVITYSLAUTA MAKRO 8 mm JYRKÄ	kpl	9,00	UUTUUS
331	LEVITYSLAUTALAATIKKO	kpl	38,00	

Haavit

Jokaisen perhosharrastajan tärkein työväline on haavi. Tarvikevälytyksestä on saatavana erikokoisia kokoonlaitettavia "Tsekki"-haaveja ja kiinteäkehäisiä tukevampia haaveja. Kokoonlaitettavat haavit ovat erittäin kevyitä ja varren voit valita 80 senttimetrin kaksiosaisesta lasikuituisesta teleskooppivarresta aina 5,5 metriä pitkään erikoisvarteen asti. 5,5 metriä pitkää teleskooppivartta voit käyttää myös ripustaessasi syöttörsyä maastoon. "Tsekki"-haavin pussin voit valita mustana tai valkoisena. Kiinteäkehäiset kotimaiset haavit ovat erittäin tukevia ja niissä voit käyttää vartena vaikkapa puista harjanvartta. Ne kestävät "Tsekki"-haavista poiketen hyvin kasvillisuuden haavintaa (toukat, aikuiset). Näihin haaveihin on saatavana tavallisen pussin lisäksi myös lyhyempi ja tiheämpi "mikro"-pussi.

HAAVIT (KOKOONTAITETTAVAT)

KOODI	NIMI	YKS	HINTA	MUUTA
401	HAAVI TAIT. 40 cm VALK. (vanne+pussi)	kpl	18,00	
402	HAAVI TAIT. 40 cm MUSTA (vanne+pussi)	kpl	18,00	
403	HAAVI TAIT. 50 cm VALK. (vanne+pussi)	kpl	22,00	
404	HAAVI TAIT. 50 cm MUSTA (vanne+pussi)	kpl	22,00	
405	TAITETTAVA VANNE 40 cm	kpl	10,00	
406	TAITETTAVA VANNE 50 cm	kpl	12,00	
407	TAITETTAVA VANNE 65 cm	kpl	13,00	
411	HAAVIPUSSI 40 cm VALK	kpl	10,00	
412	HAAVIPUSSI 40 cm MUSTA	kpl	10,00	
413	HAAVIPUSSI 50 cm VALK	kpl	12,00	
414	HAAVIPUSSI 50 cm MUSTA	kpl	12,00	
415	HAAVIPUSSI 65 cm VALK	kpl	15,00	
416	HAAVIPUSSI 65 cm MUSTA	kpl	15,00	
421	VARS 43–80 cm TELESKOOPPI 2	kpl	14,00	
425	VARS 43–115 cm TELESKOOPPI 3	kpl	20,00	
424	VARS 43–150 cm TELESKOOPPI 4	kpl	23,00	
423	VARS 110–550 cm TELESKOOPPI	kpl	59,00	
422	VARS 65–140 cm TELESKOOPPI METALLI	kpl	24,00	

HAAVIT (KIINTEÄT)

KOODI	NIMI	YKS	HINTA	MUUTA
431	TUKEVA HAAVINVANNE 40 cm + varsi	kpl	28,00	
432	TUKEVA HAAVINVANNE 50 cm + varsi	kpl	28,00	
433	TUKEVA HAAVINVANNE 45 cm	kpl	26,00	
417	HAAVIPUSSI 45 cm MIKRO	kpl	17,00	
418	HAAVIPUSSI 45 cm MAKRO	kpl	17,00	
434	HAAVINVANNE 45 cm + MIKROPUSSI	kpl	40,00	
435	HAAVINVANNE 45 cm + MAKROPUSSI	kpl	40,00	

T101–T107

Ks. Muut tuotteet/T-paidat kuvaston viimeisellä sivulla.

TARVIKEKUVASTO INTERNETISSÄ

Tämän saman tarvikekuvaston voit ladata pdf-tiedostona koneellesi osoitteesta http://www.perhostutkijainseura.fi/sps_tarvikevalitys.html

Lamput ja sähkötarvikkeet

Seura on teettänyt erikoisvalmisteisia kirkaspintaisia UV-lamppuja. Kirkkaan lampun etuna perinteiseen vaaleaan mattapintaiseen on suurempi perhosia houkutteleva UV-valon määrä. Suoraan tavalliseen kierrekantaan (E27 tai E40) sopivia elohopealampuja (Hq-lamppu) käyttäessäsi on virtalähteen ja lampun välissä käytettävä lampun tehon mukaista "kuristinta" — ilman tätä virran määrä rajoittavaa laitetta lamppu hajoaa välittömästi. Sen sijaan sekavalolamppua voit käyttää tavallisen hehkulampun tapaan suoraan ilman "kuristinta".

UV-loisteputkilamppujen virrankulutus suhteessa niistä saatavaan UV-tehoon on paljon pienempi kuin "tavallisten" lamppujen, eikä niiden pintalämpötila käytettäessä nouse juuri 40°C suuremmaksi. Esimerkiksi 2x40W putkijärjestelmän UV-teho on samaa luokkaa 250W elohopealampun kanssa, mutta virrankulutus vain kolmasosa — ei ihme, että ne ovat saaneet varsinkin aktiivipynnissä suuren suosion harrastajien keskuudessa. Näiden lamppujen käyttämiseksi tarvitset kuitenkin putkilamppurungon kuristimineen. Tarvikevälityksen valikoimassa olevat putkilampuille sopivat erikoisvalmisteiset rungot ovat roiskevesitiiviä ja voit käyttää niitä jopa vesisateessa.

LAMPUT

KOODI	NIMI	YKS	HINTA	MUUTA
504	125 W Hq-lamppu, kirkas (E27-kanta)	kpl	17,00	
505	250 W Hq-lamppu, kirkas (E40-kanta)	kpl	27,00	
510	160 W sekavallo, kirkas (E27-kanta)	kpl	19,00	
511	50 W Hq-lamppu, matta (E27-kanta)	kpl	5,00	
512	125 W Hq-lamppu, matta (E27-kanta)	kpl	8,00	
514	700 W Hq-lamppu, matta Sylvan (E40-kanta)	kpl	70,00	
515	1000 W Hq-lamppu, matta Sylvan (E40-kanta)	kpl	90,00	
521	Aurinkolamppu 300 W Osram (E27-kanta)	kpl	75,00	

UV-PUTKILAMPUT

KOODI	NIMI	YKS	HINTA	MUUTA
534	Insect O-Cutor PUTKI 20 W 600 mm (vihreä)	kpl	35,00	
535	20 W Sylvania PUTKI 600 mm	kpl	10,00	
536	40 W Sylvania PUTKI 600 mm	kpl	11,00	
537	40 W Sylvania PUTKI 1200 mm	kpl	11,00	
540	80 W Philips UV-PUTKI 1500 mm	kpl	15,00	
538	Ohut putki 8 W Sylvania	kpl	3,00	
539	Ohut putki 18 W Mustavallo 600 mm	kpl	10,00	

SÄHKÖTARVIKKEET

KOODI	NIMI	YKS	HINTA	MUUTA
541	Kuristin 125 W koteloitu (Hq-lampulle)	kpl	50,00	
543	Kuristin 250 W koteloitu (Hq-lampulle)	kpl	65,00	
544	Kuristin 400 W koteloitu (Hq-lampulle)	kpl	80,00	
552	2x20 W Putkivalojärjestelmä 600 mm	kpl	135,00	
553	2x40 W Putkivalojärjestelmä 600 mm	kpl	135,00	
554	2x40 W Putkivalojärjestelmä 1200 mm	kpl	145,00	
555	2x80 W Putkivalojärjestelmä 1500 mm	kpl	165,00	UUTUUS
552-12	2x20 W Putkivalojärjestelmä 600 mm, 12 Volttia	kpl	140,00	UUTUUS
562	Hämäräkytkin (1-os. jatko)	kpl	60,00	UUTUUS
563	Hämäräkytkin (2-os. jatko)	kpl	65,00	UUTUUS
571	Jatkojohto 25 m (3x1,5s) 2-os.	kpl	35,00	
573	Lampunkantajohto E27 (normaali)	kpl	15,00	
574	Lampunkantajohto E40 (goljat)	kpl	22,00	
576	Lampunkantajohto Pysty E40	kpl	22,00	
577	Lampunkantajohto Pysty E27	kpl	12,00	

Pyydykset ja pyydystarvikkeet

Valikoimassamme olevat automaattisesti pyytävät pyydykset voidaan jakaa kolmeen eri ryhmään niissä käytettävän "houkuttimen" mukaan; valo-, syötti- ja feromonipyydyksiin. Valopyydyksiä tarvikevälityksen valikoimasta löytyy useita erilaisia; naruilla riippumaan laitettavasta "Jalas"-mallin rysästä maahan upotettaviin maarysiin. "Jalas"-mallin roikkuvan rysän saat myös ilman valkoisia laippoja — tällöin pystyt käyttämään rysässä vaikkapa putkivaloja. Muovirakenteiseen maahan upotettavaan maarysään voit halutessasi asentaa lampun ylöspäin suunnattuna ja täydentää kokonaisuuden erikseen myytävällä UV-läpäisevällä katolla. Maarysän "keräilyteho" on käytännön kokemuksella osoittautunut selvästi "Jalas"-mallin rysästä paremmaksi, joskin sen sijoittelu maahan upottamisen vuoksi on selvästi hankalampaa. Valorysiin tarvitset vielä lampun ja kantajohtojen sekä mahdollisen "kuristimen" ja "Jalas"-mallin rysään vielä suppilon alareunaan kiinnitetävän keruustian.

Valvontavalorysää voit käyttää aktiivipynnissä vaikkapa lakanalla keräämään osan valolle tulevasta materiaalista suoraan talteen. Valvontavalorysään voit asentaa lampun kanta ylös- tai alas päin sekä halutessasi myös putkivalojärjestelmän. Lamppu ylöspäin asennettuna malli on erittäin helppokäyttöinen ja sopivasti sijoitettuna myös erittäin tehokas lisävalo aktiivipynnireissulla.

Keväällä 2006 uutuustuotteena valikoimaan tulevaan syöttirysään tarvitset rysän lisäksi syöttin ja keruustian. Syöttirysistä tiedotamme lisää WWW-sivuilla ja Baptriassa 2/2006 toukokuussa. Mikäli tarvitset useampia syöttirysä, ota yhteyttä tarvikevälitykseen ja kysy erikoishintaa.

Feromonipyydykset on valmis kokonaisuus, johon tarvitset vain haluamasi lajin feromonin houkuttimiksi. Feromoneja tilataan Hollannista yhteistilauksena (ks. helmikuun 2006 jäsenkirje) joka kevät ennen kauden alkua.

Aktiivipyydydykseen on saatavana käyttötarkoitukseen suunniteltuja valvontavaloharsoja. Voit valita 3x3 metrin suoran mallin, jossa lieve taittuu maahan toiselle puolelle tai 1,7 metriä korkean T-mallin, jossa on maahan molemmille puolille taittuvat liepeet. Molemmat harsoit ovat 3 metriä pitkiä ja niissä on narut esimerkiksi puiden väliin kiinnittämistä varten.

Huom! Tuotteisiin 614 ja 615 ei sisälly lamppuja eikä sähkötarvikkeita.

Huom! Tuotteisiin 616, 617 ja 619 ei sisälly lamppuja eikä sähkötarvikkeita. Katot kannattimineen myydään näihin tuotteisiin erikseen.

KOODI	NIMI	YKS	HINTA	MUUTA
601	Valvontavaloharso (suora 3x3 m)	kpl	60,00	
601T	Valvontavaloharso (T-malli 2/1,7x3 m)	kpl	75,00	UUTUUS
602	Malaise-rysä	kpl	46,00	
614	Valorysä laipoilla 60/35 cm (Attila)	kpl	45,00	
615	Valorysä 60/35 cm (Attila)	kpl	40,00	
615A	Valorysä 60 cm KATTO	kpl	20,00	
615B	Valoryrä 35 cm SUPPILO	kpl	20,00	
616	Valorysä pieni MAA (30 cm)	kpl	45,00	Tilaustuote
617	Valorysä iso MAA (45 cm)	kpl	70,00	Tilaustuote
618	Valorysän katto 60 cm (UV-läpäisevä muovi)	kpl	29,00	Tilaustuote
618A	Valorysän katto 70/80 cm (UV-läpäisevä muovi)	kpl	42,00	Tilaustuote
618B	Valorysän katto 40 cm (UV-läpäisevä muovi)	kpl	20,00	Tilaustuote
619	Valvontavalorysä (30 cm /10L)	kpl	23,00	
621	Syöttirysä	kpl	20,00	UUTUUS
622	Syöttirysä (läpinäkyvä suppilo)	kpl	20,00	UUTUUS
623	Syöttirysä (pitkällä suojapussilla)	kpl	24,00	UUTUUS
624	Syötti 0,5 L säiliöllä	kpl	6,00	UUTUUS
625	Syötti 1,0 L säiliöllä	kpl	7,00	UUTUUS
629	Feromonirysä (vihreä)	kpl	15,00	
631	Pyydysastia 5 L + myrkkypullo	kpl	16,00	
632	Pyydysastia 10 L + myrkkypullo + suppilo	kpl	21,00	
641	Suojapussi 5 L	kpl	6,00	
642	Suojapussi 5 L 10 kpl	kpl	50,00	
643	Suojapussi 10 L	kpl	8,00	
644	Suojapussi 10 L 5 kpl	kpl	70,00	
651	Pohjaverkkopyydyksiin pieni	kpl	8,00	
652	Pohjaverkko pyydyksiin iso	kpl	9,00	

Kirjallisuus

Tarvikevälitys pyrkii pitämään valikoimassaan kaikkea jäsenille kirjakauppahintaa edullisemmin tarjolla olevaa perhosmäärityskirjallisuutta niin Suomesta kuin Euroopastakin. Kirjavalikoima vaihtuu koko ajan uusien tullessa myyntiin ja vanhojen (painos loppunut) poistuessa valikoimasta. Mikäli haluaisi kirjaa ei löydy valikoimasta, kysy — ehkä voimme auttaa. Vanhoja jäsenlehti Baptrian numeroita ja kokonaisia vuosikertoja on vielä saatavana, joskin osa aikaisemmin ilmestyneistä numeroista on jo päässyt loppumaan.

KOODI	NIMI	YKS	HINTA	MUUTA
701	Suomen Suurperhosatlas	kpl	20,00	
703	Mittarit 1	kpl	5,00	
707	Mäntyharjun suurperhoset	kpl	10,00	
7081	Pisteluetto 2004	kpl	14,00	
709	Eestin pisteluetto	kpl	2,00	
710	Lep Info (vanha numero)	kpl	2,00	
711	Baptria (vanha numero)	kpl	3,00	
712	Baptria (vanha vuosikerta)	kpl	10,00	
715	Male Genitalia of Butterflies on Balkan Peninsula	kpl	32,00	
726	Insects of Russ. Far East V/3	kpl	50,00	
738	Päiväperhosopas	kpl	15,00	
741	Oecophoridae Mitteteuropas S.1	kpl	43,00	
742	Perhosten Lumo (SPS 50-v. juhlakirja)	kpl	38,00	
744	Toukat/Larvae, OSA 1	kpl	59,00	
745	Päiväperhoset elinympäristössään	kpl	55,00	

Muut tuotteet

Lisäksi saatavana on erilaisia tarvikkeita hyönteisten käsittelyyn; pinsettejä, genitaalipreparointitarvikkeita, koeputkia, tainnutuspulloja ja muita erikoistarvikkeita.

Aluslaseja, peitinlaseja ja euparal-liuosta käytetään genitaalipreparaatin säilömiseen, petrimaljoja ja koeputkia preparaatin valmistamiseen. Valmiit aluslasit tallennetut genitaalipreparaatit voit säilyttää kätevästi lasille tarkoitetuissa säilytyskoteloissa. Koeputkia voit käyttää myös maastossa pienien hyönteisten tallettamiseksi elävänä — näin tallennettu yksilö säilyy tuoreena ja hyväkuntoisena kotiin asti neulaamista ja levittämistä varten.

Kidemäistä tymolia käytät pehmitysastioissa homeenestoon tai vaikkapa kokoelmalaatikoissa tuhohyönteisten karkoittamiseksi.

Laminoituja pyydyskortteja tehdään ennakkotilausten mukaan aina keväisin ennen kauden alkua. Varustamalla maastossa olevan tutkimuspyydyses henkilötiedoillasi ja varoituksella pyydyskeskuksesi mahdollisesti sisältämästä myrkyä, toimit seuran eettisten sääntöjen ja hyvien keräilytapojen mukaisesti.

UV-suojalasit ovat halpa ja helppo suojaa aktiivipyyntissä valvontavalokalanalla lampuista tulevaa haitallista UV-säteilyä vastaan.

Ethän unohda korkealaatuisia Seuran logolla varustettuja T-paitoja. Kaikkia kokoja ja värejä on ainakin vielä toistaiseksi saatavilla.

KOODI	NIMI	YKS	HINTA	MUUTA
801	Kovakuoriaispahvi	kpl	1,00	
802	Kovakuoriaispahvi 10 kpl	paketti	7,00	
812	Pinsetti, terävä suora	kpl	12,00	
813	Pinsetti, terävävähkö suora	kpl	12,00	
814	Pinsetti, terävä kaareva	kpl	12,00	
815	Pinsetti, erittäin terävä käyrä	kpl	22,00	
820	Preparaattilasi 50 kpl (aluslasi, mattapää)	paketti	4,00	
821	Preparaattilasi 50 kpl (aluslasi)	paketti	3,00	
822	Preparaattiiteinilasi 24x32 100 kpl	paketti	5,00	
823	Preparaattiiteinilasi 15x15 200 kpl	paketti	5,00	
826	Preparaattilasikotelo (5 lasia)	kpl	1,00	
827	Preparaattilasikotelo (50 lasia)	kpl	6,00	
840	Petrimalja (halkaisija 90 mm)	kpl	0,50	
850	Pipetti (150 mm / 7 ml) 2 kpl	erä	0,30	
901	Tainnutuspullo pieni (halk 60 mm)	kpl	16,00	
902	Tainnutuspullo keski (halk 80 mm)	kpl	20,00	
902I	Tainnutuspullo iso (halk 90 mm)	kpl	23,00	
911	Myrkkytarra 20x20 mm 25 kpl	kpl	5,00	
912	Myrkkytarra 56x56 mm 12 kpl	kpl	4,00	
921	UV-suojalasit	kpl	7,00	
922	Suurennuslasi valolla	kpl	2,00	
950	Koeputki lasi (12x75 mm, sis. tulpat) 10 kpl	paketti	2,50	
950/100	Koeputki lasi (12x75 mm, sis. tulpat) 100 kpl	paketti	17,00	
951	Koeputki muovi (12x75 mm, sis. tulpat) 10 kpl	paketti	2,20	
951/100	Koeputki muovi (12x75 mm, sis. tulpat) 100 kpl	paketti	15,00	
955	Koeputkiteline 6x6 (13 mm reikä)	kpl	15,00	
960	Feromoni normaali	kpl	4,00	Tilaustuote
961	Feromoni erikoisvalmistettu	kpl	8,00	Tilaustuote
962	Ferorysänappi 6 kpl	pussi	5,50	Tilaustuote
980	Stereomikroskooppi XTZ-E (triokulaari)	kpl	750,00	
981	Mikroskooppi 2x lisäoptiikka	kpl	80,00	
982	Mikroskooppi 20x okulaarit	kpl	80,00	
983	Mikroskooppi 10x mittaokulaari	kpl	60,00	
984	Mikroskooppi alavalon polttimo	kpl	5,00	
985	Mikroskooppi ylävalon polttimo	kpl	5,00	
997	Euparal	kpl	12,00	
998	Tymoli	kpl	9,00	
PK10	Pyydyskortti 10 kpl	erä	8,00	Tilaustuote
PK10L	Pyydyskortti seuraavat 10 kpl	erä	5,00	Tilaustuote
PM02	SPS 50-v. ensipäiväkuori	kpl	3,00	
PM03	SPS 50-v. postimerkki (1 luokka)	kpl	2,00	
T101	T-paita harmaa, rintalogo	kpl	12,00	
T102	T-paita harmaa, hihhalogo	kpl	12,00	
T103	T-paita valkoinen, hihhalogo	kpl	12,00	
T104	T-paita punainen, hihhalogo	kpl	12,00	
T105	T-paita keltainen, hihhalogo	kpl	12,00	
T106	T-paita jade, hihhalogo	kpl	12,00	
T107	T-paita hiekka, hihhalogo	kpl	12,00	

TARVIKKEIDEN TILAAMINEN

Tarvikkeiden tilaus on tehokkainta hoitaa sähköpostitse. Kirjaa viestiisi kaikki haluamasi tuotteet mahdollisimman tarkasti ja muista mainita toimitusosoite ja toimitustapa (posti/matkahuolto). Voit tilata tuotteita arki-iltoisin myös puhelimitse. Jos tilaat tarvikkeita puhelimitse, niin otathan huomioon, ettet soita "tilausajan" ulkopuolella ja varaudu siihenkin, ettei tarvikkeilystä hoitava henkilö aina voi ottaa tilaustasi juuri sillä hetkellä vastaan. Tilausten toimitusaika on kaksi–kolme viikkoa ja tuotteiden hintaan lisätään rahti- ja toimituskulut. **TILAUSET SÄHKÖPOSTITSE: perhostarvike@luukku.com TAI PUHELIMITSE: 050-5616760 MAANANTAI–TORSTAI klo 15-20**

APURAHAT

Stipendit vuodelle 2006

Suomen Perhostutkijain Seura ry:n myöntämät stipendit vuodelle 2006 ovat haettavina. Tutkimukseen tarkoitettuja apurahoja sekä toiminnallisia apurahoja jaetaan Lankialan rahastosta seuraavien periaatteiden mukaisesti:

Tutkimukselliset apurahat:

- Hakijana voivat olla yksittäinen henkilö tai harrastajien ryhmä.
- Stipendivaroista vähintään kolmasosa käytetään "uusien lupaavien hakijoiden" selvityksiin (ns. harrastaja-sarja).
- Hakija, joka on nostanut stipendin edellisenä vuonna, ei voi saada stipendiä seuraavana vuonna.
- Jos kyseessä on selvästi jatkuva projekti, voidaan edellisestä kuitenkin poiketa ja apurahaa myöntää useampana peräkkäisenä vuonna.
- Stipendien jakamisen yhtenä vaatimuksena edellytetään hakijalta, että hän esittää tutkimuksen aiheeseen ja "tieteelliseen" tasoon suhteutetun tutkimussuunnitelman tai selvän idean (harrastajasarjassakaan ei ideaksi pelkästään riitä "anon xxxx euroa avustusta zzzz kunnan perhosfaunan tutkimiseen").
- Stipendien jakamisessa painotetaan Suomen ja sen lähialuefaunaan liittyviä projekteja (myös maantieteellisesti "kaukaisemmat" tai laajemmat projektit voivat olla stipendirahoitettavia, mikäli ne ovat perhostutkimuksen kannalta poikkeuksellisen merkittäviä tai mielenkiintoisia ja niillä voi olla vaikutusta tai yhteyttä suomalaisen perhosfaunan selvittämiseen tai kun projektin rahoitus vaatii useita rahoituslähteitä).

Hakija myös sitoutuu esittämään projektinsa päätyttyä sitä koskevan loppuraportin tai muun yhteenvedon tuloksista, tapauskohtaisesti sovittavassa laajuudessa ja muodossa. Pääsääntöisesti tämä tarkoittaa artikkelia

Baptria-lehdessä tai pienimuotoista esitelmää seuran kokouksessa. Stipendien myöntämisestä päättää seuran hallitus.

Vapaamuotoiset hakemukset on toimitettava kirjallisina 15.4.2006 mennessä seuran toimistoon:
Lämmittäjänkatu 2 A, 00810 Helsinki
tai mieluummin sähköisessä muodossa
toimisto@perhostutkijainseura.fi

Toiminnalliset apurahat:

- Kulukorvauspohjaista apurahaa voi hakea milloin tahansa kauden aikana.
- Apurahaa voi hakea esimerkiksi Seuran jäsenille avointen tilaisuuksien tai yhteisretkien järjestämiseen (kyseeseen tulevat lajiryhmä-symposiumit tai vastaavat sekä muut retkiluonteiset "oppimistilaisuudet" ja muukin alueellinen kokoustoiminta sekä esimerkiksi perhosten elinympäristöjen kunnossapitotalkoiden järjestäminen).
- Rahoitusta voivat saada myös stipendienhakuaikojen ulkopuoliset merkittävät tutkimushankkeet.

Toivomme, että tilaisuuksista ja hankkeista aina tiedotettaisiin Baptriassa ja seuran nettisivulla. Apurahojen myöntämisestä päättää Seuran toiminnanjohtaja hallituksen tähän tarkoitukseen vaaramien varojen rajoissa.

Toiminnallisen apurahan tarkoitus on tukea ja aktivoida jäsenistöä toimimaan. Mahdollistamalla jäsenistön omaehtoinen toiminta, voidaan katsoa seuran toiminnan laajenevan sekä maantieteellisesti että uudempien jäsenten suuntaan, ilman seuran suoranaisia ponnisteluja ja "holhousta".

Vapaamuotoiset hakemukset on toimitettava hyvissä ajoin ennen tapahtumasta ilmoittamista seuran toimistoon:
Lämmittäjänkatu 2 A, 00810 Helsinki
tai mieluummin sähköisessä muodossa
toimisto@perhostutkijainseura.fi

Hallitus

LYHYESTI

Syngrapha microgamma

Pohjanmaan Perhoskerhon kesäretki Laihialle ja Jurvaan 1.–3.7.2005

Pohjanmaan Perhoskerhon vuoden 2005 kesäretki tehtiin heinäkuun 1.–3. päivinä Etelä-Pohjanmaan sisäosiin. Retken keskuspaikkana oli Laihian Rajavuoren retkeilykeskus ja retkiä tehtiin erityisesti ympäröiville suoalueille. Retken tavoitteena oli kartoittaa alueen ja erityisesti Levanen-Kuuttonevan luonnonsuojelualueen perhoslajistoa. Metsähallituksen Länsi-Suomen Luontopalvelut myönsi retken osanottajille tutkimus- ja näytteidenottoluvan luonnonsuojelualueelle. Retkelle osallistui 21 henkeä ja mukana oli pohjalaisten perhosharrastajien lisäksi osallistujia Helsingistä, Porista, Kuopiosta ja Oulusta.

Retkeä suosi lämmin ja aurinkoinen sää. Yöt olivat kuitenkin melko kylmiä ja heikko tuuli vähensi syöttöpyynnin tehoa. Retken aikana tavattiin yhteensä 271 perhoslajia. Varsinaisia uhanalaisia lajeja ei havaittu, mutta Levanenvalta löytyi silmälläpidettävä suoamukääriäinen *Clepsid palidana*. Lisäksi sekä Levanenvalta että Roka-maanenvalta löytyi silmälläpidettävällä luomittari *Aspitates gilvaria*. Muita alueellisesti harvinaisia lajeja olivat muun muassa pussikas *Psyche norvegica*, varjolasisiipi *Paranthrene tabaniformis*, herukkalasisiipi *Synanthredon tipuliformis*, heinäkoisa *Agriphila biarmica*, koisa *Phlyctaenia perlucidalis*, nastakehrääjä *Agria tau*, ruskosinisiipi *Aricia eumedon*, rahkahopeatäplä *Boloria frigga* ja keltahopeatäplä *Syngrapha microgamma*.

Seppo Kontiokari

Yöperhoskuvia Baptriaan

Hei valokuvaava harrastaja, hyvälaatuisille yöperhoskuville on monasti käyttöä. Toimitus kaipailee usein erityisesti luonnolosuhteissa kuvattuja yökkösiä ja mittareita niiden luonnollisissa ympäristöissään. Jos kuviesi julkaiseminen kiinnostaa sinua,

ota sähköpostitse yhteyttä Baptrian taittajaan

Timo Lehtoon (timo.lehto@pmx.fi).

Kuvat saavat olla mieluiten digimuodossa ja vähintään 2400 x 1900 pikselin kokoisia.

- s. 3 Perhosviikonloppu Jyväskylässä, ohjelma
- s. 5 Pääkirjoitus
- s. 6 Valtakunnallinen päiväperhosseuranta 2005 Saarinen, K., Valtonen, A.
- s. 15 Muita päiväperhoshavaintoja vuodelta 2005 Saarinen, K., Kaitila, J.-P., Salin, T.
- s. 18 Baptria vinkki: *Hydraecia*-lajit vertailussa Kaitila, J.-P.
- s. 20 Luonnonsuojeluasetus muuttui vuodenvaihteessa
— Muuttuuko perhosharrastaja? Kaitila, J.-P.
- s. 26 Tarvikeväilyksen tuotteet ja hinnat (voimassa 1.3.2006 lähtien)
- s. 31 Uutisia ja tiedotuksia
- s. 32 Baptria vinkki: Opi tuntemaan *Epermenia illigerella* & *E. falciformis* Mutanen, M.

Baptria V I N K K I

Teksti ja kuvat: Marko Mutanen

Opi tuntemaan *Epermenia illigerella* & *E. falciformis*

Erkki ja Leena Laasonen (1998) selvittivät ansiokkaasti *Epermenia illigerella* ja *E. falciformis* -lajien eroja ja esiintymistä Suomessa. Hyväkuntoisista yksilöistä ei ole tätä ennen esitetty valokuvia Baptriassa. Huonokuntoisten yksilöiden määrittäminen ulkonäön perusteella on vaikeaa, mutta hyväkuntoisista yksilöistä määrittäminen onnistuu vaivatta myös ilman genitaalipreparaattia. Kaksi Laasonen mainitsemaa tuntomerkkiä, ripsien tummuus ja etusiiven kärjen sirppimäinen kuvio eivät oman aineistoni perusteella toimi (jonka oheiset kuvatkin osoittavat), mutta sen sijaan pettämätön tuntomerkki on *E. falciformis* -lajin etusiiven takareunan hyvin viisto ruskea viiru, joka jatkuu selvästi etusiiven alareunan mustan suomuhampaan tyvipuolelle. *E. illigerella*lla kyseinen viiru kaartuu suomuhampaan kohdalle. Tuntomerkki näkyy selvästi myös vaaleilla *E. falciformis* -naarilla. Laasonen mukaan myös Scholtz (1996) pitää tuntomerkkiä varmana, mutta itse vahvasti kyseenalaistavat sen toimivuuden Suomessa. Aineistoni (kymmeniä yksilöitä kummastakin lajista) mukaan mainittu tuntomerkki toimii hyväkuntoisilla yksilöillä takuuvarmasti myös Suomessa.

Kokemukseni mukaan vaikuttaa selvältä, että *E. illigerella*llan ravintokasvi on Suomessa vuohenputki (*Aegopodium podagraria*) ja *E. falciformis* -lajilla karhunputki (*Angelica sylvestris*). Molempia lajeja saa nimen omaan ko. kasveilta, *E. illigerella*lla yleensä runsain mää-

Epermenia illigerella

Epermenia falciformis

rin, *E. falciformis* -lajia yleensä niukemmin. Lajien levinneisyydet noudattavat ko. kasvien levinneisyyksiä varsin tarkoin. Oulun ympäristöstä ja siitä pohjoiseen on tavattu vain *E. falciformista*.

Kirjallisuus: Laasonen, E. & Laasonen, L. 1998: *Epermenia falciformis* (Haworth, 1828) (Lepidoptera, Epermeniidae) Suomelle uutena. — Baptria 23: 120-123.
Scholtz, A. 1996: Zur Identität von *Epermenia falciformis* (Haworth, 1828) (Lepidoptera: Epermeniidae). — Nota lepid. 18: 289-296.